

“ዐቢይ ጾም” – “ሑዳዴ”*

የ፳፻፰ቱ (የሃያ መቶ ስምንቱ=የኹለት ሺ ስምንቱ) ዓመተ ምሕረት።

ይኸውም፡

በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ላይ፥

በፍጥረታተ-ዓለማቷም ላይ ሊፈጽም፡

የክፋትና የሐሰት፥ የጥፋትና የሞት አባት
የኸነው ዲያብሎስ፡ ከነጭፍሮቹ፡ አሢሮ የቀፈቀፈውንና
ሲያካኼድ የኖረውን፥ አኹንም እያካኼደ ያለውን፡
የመንፈስና የነፍስ፥ የሥጋና የኹለንተና ጦርነት፡

ኢትዮጵያዊው የዘለዓለሙ አጼ፡ ኢየሱስ መሲሕ፡

ከኢትዮጵያ እናቱ፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም በተወለደበት ሰውነቱ፡

በፈጸመው፡ በአንበሳዊው የትንሣኤ ኃይሉ፡ ድል አድርጎ፡

ለአንዴና ለመቼውም ጊዜ ሊያስወግድ፡

በእግዚአብሔር በግነቱና በፍቅር መሥዋዕትነቱ፡

ለፍጥረቱ ቤዛ ኸኖ ወደሚታረድበት፡

ወደተጋድሎው የሰልፍ መስቀል አደባባይ

ይደርስ ዘንድ፥ በዚያም፡ በደም በታለለ የእሾህ አክሊሉ አማካይነት፡

የሰላም ዘውዱን ይቀዳጅ ዘንድ፡ እንደፀሐይ የማለዳ ጎሕ፡ ከሙሽርነት

አዳራሹ ወጥቶ፡ የዐርበኝነት ጉዞውን የጀመረበት ጊዜ፡

ዓመታዊ መታሰቢያ።

*ሑዳዴ፡- "ሑዳድ"፡ ማለትም፡ "የንጉሥ፥ የአገረ-ገዢ፥ ወይም፡ የመልክኛ የኸነ፡ ሰፊ መሬት፥ ማለፊያ ዕርሻ፥ ገባር የሚያርሰው፤" ከሚለው ኢትዮጵያኛ (ዐማርኛ) ቃል የወጣ ሲኾን፡ "ዐቢይ ጾም፡ እርሱም፡ ከጾሙ-ፈቃድ የሚበልጥ፤ ሰማያዊ ገበሬ ክርስቶስ፡ የሐደደው፥ ዛሬም፡ እስራኤል ዘነፍስ [ክርስቲያኖች]፡ በያመቱ የሚሐድዱት፡ መንፈሳዊ ዕርሻ" ማለት ነው። (ደስታ ተክለ-ወልድ፤ ዐዲስ ያማርኛ መዝገበ-ቃላት፤ ገጽ ፮፻፳፪።)

ይድረስ፡-

በቅዱሱ ኪዳን፡ የእግዚአብሔር መንግሥትና መላው ፍጥረተ-ዓለም

የኾነችው፡ የኢትዮጵያዎ ድንግል ማርያም ልጆች!

በጉያዎ ላላችሁት፡ ኪዳናውያትና ኪዳናውያን!

እየራሳችሁንም፡ ለቅዱሱ ኪዳን ኢትዮጵያዊነት፡ ገና ላላበቃችሁት!

ይልቁንም፡ በገዛ ፈቃዳችሁና ምርጫችሁ፤ መስጧችሁ፡

እየራሳችሁን፡ ከጉያዎ ያወጣችሁ!

በመላው ዓለም ለባዘናችሁትና ለምትናውዙትም ኹሉ!

በእርሷ፡ በእግዚአብሔር እምና በልጇ በወዳጇ፡ በኢየሱስ መሲሕ ስም፡

የተለመደውን ኢትዮጵያዊ ሰላምታችንን፡ በያላችሁበት

እናቀርብላችኋለን።

+ + +

መቅደም።

እምቅድመ-ዓለም (ዓለም ከመፈጠሩ በፊት)፡ ከእግዚአብሔር አብወእም፡ በመለኮትነት የተወለደው እግዚአብሔር ወልድ፤ ሰብአዊ ፍጡሩ፡ በገዛ ፍላጎቱና ምርጫው፡ በፈጸመው ስሕተት ጠንቅነት፡ በራሱ ላይ ያመጣው፡ የ፫ሺ፫፻ው ዓመታት ኩነኔው፡ በቅድስት ኢትዮጵያ ድንግል ማርያም ብቅዓት ምክንያት፡ ሲያበቃ፡ ድኅረ-ዓለም (ዓለም ከተፈጠረ በኋላ)፡ እግዚአብሔር እም ከተዋሐደቻት፡ ከእርሷ፡ በሰውነት ተወለደ።

ተወልዶም፡ በመስቀል ቤዛነቱ፡ ክፉውና የሐሰቱ አባት ዲያብሎስ ያስነሣውን ጦርነት፡ በድል አድራጊነት፡ ለዘለዓለም አስወገደ። ከዚህ የተነሣ፡ በዚሁ፡ በሰብአዊው ፍጡሩ ላይ፡ ወድቆና ተጭኖ የኖረውን፡ የኃጢአት ቀንበር፡ ለአንዴና ለመቼውም ጊዜ ዐውልቆ ጣለለት። ይህ ብቻ አይደለም፤ ይኸው ሰብአዊው ፍጡሩ፡ ለፈጸመው፡ ለዚሁ ጥፋቱና በደሉ ኹሉ፡ ዋጋው ኾኖ እንዲቀበል ተወስኖበት የነበረውን የሞት ፍዳ፡ ፈጽሞ ሻረለት። በዚህም ብቻ አላበቃም፤ በሕያውነት ለሚቀጥለው ህልውናው፡ ዘለዓለማዊቷን የሰንበት ዓለም እና ቅድስቲቱን፡ የትንሣኤ ሕይወት አስገኘለት።

ለእኛ ለሰዎች፡ ይህን ኹሉ ቸርነትና ምሕረት ያደረገልን፡ ፈጣሪያችንና አምላካችን፤ ጌታችንና መምህራችን፤ ካህን፡ ሊቀ-ካህናታችንና ንጉሥ፡ ንጉሠ-ነገሥታችን፡ ኢየሱስ መሲሕ፡ አኹንም፡ እንዲህ አድርጎ፡ ለእኛ፡ ለኹላችን ሲል የጸመውን ጸምና የጸለየውን ጸሎት፤ ያስተማረውን ትምህርትና ያደረጋቸውን ተአምራት፤ የደረሰበትን ፈተናና የታገሣቸውን መከራዎች እያስታወስን፡ አዎን! እኛ ኹላችን፡ የእርሱን ፈለግ ተከትለን፡ እነዚህን የሃይማኖት ምግባራት፡ ለእየራሳችን ስንል፤ በእየራሳችን ፈቃድ፡ በነፍስ፤ በሥጋና በመንፈስ እየፈጸምን የምንሳተፍበትን፡ የዘንድሮውን "ዓቢይ ጸም" - "ሑዳይ" የምንለውን፡ ታላቁ ጸማችንን፡ እነሆ፡ በያለንበት፡ በፍሥሐና በሐሤት ለመቀበል ስላበቃን፡ ልዑል እግዚአብሔርን እናመሰግናለን።

**የጸሎትና የምጽዋቱ፣ የጸሎቱና የስግደቱ
አፈጻጸም፡ መልክና ይዘት።**

በነሐሴ ፲፮ ቀን፤ ፳፻፭ ዓመተ-ምሕረት፤ ከዚያም ወዲህ፡ በተከታታይ፡ ይፋ ወጥተው፡ ለሕዝባዊ ምንባብ በበቁት፡ በዐሥራ አንዱ የመለኮት ዐዋጆች ምክንያት፡ በአኹኑ ጊዜና ወደፊትም፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ የምንኖረው ሕይወታችን፤ ከዚህ የተነሣም፡ የሃይማኖት ምግባራችንና የህልውና ሥርዓታችን፤ የአስተሳሰብ ርእዮታችንም፡ እንደቀድሞው ሊኾን እንደማይችል፡ በኹላችንም ዘንድ፤ በተለይም፡ የመንፈስ እድገታችንን መጠን በተገነዘብነው፡ በኪዳናውያንና በኪዳናውያት ዘንድ፡ ግልጽ እንደኾነ እናምናለን።

የዚህን ቍም-ነገር እውነታ፡ ኪዳናውያንና ኪዳናውያት፡ በእግዚአብሔር እውነትና በመንፈስ ቅዱስ፡ አኹን፡ እየኖሩትና እያካኼዱት ካለው አምልኮታቸው የተነሣ፡ በእርግጥ ያውቁታል።

ይኸውም፡ የነፍስና የሥጋ አካላታቸውና ባሕርያታቸው ፈቃዳት፡ በገዛ ፍላጎታቸውና ምርጫቸው፡ እየራሳቸውን፡ በመንፈስ ቅዱሳዊው ዕውቀትና በእግዚአብሔራዊዋ እውነት፡ ለፍጹሙ ንስሐ ባበቁበት ስምምነታቸው፡ መለኮታዊ ከኾነው፡ ከመንፈሳዊው አካልና ባሕርይ ፈቃድ ጋር አቃርበው ባዋሐዱባት፤ ከዚህ የተነሣም፡ ከመጨረሻው የብፅዕና ብቅዓት መድረሳቸውን ባረጋገጡባት ቅጽበት፡ ያ በውስጣቸው የተሰማቸው ትንግርት፡ የዚህን ቍም-ነገር እውነታ፡ አጥርቶ የገለጸላቸው መኾኑ ስለማይታበል ነው። (ራእ. ፳፥ ፮።)

በቅዱሱ ኪዳን፡ ለዚህ የዕውቀት ልዕልናና የሕይወት ብፅዕና ከሙብቃቱ የተነሣ፡ እንደቀድሞው ያልኾነውና በማዕርገ-እድገቱ የመሠጠው፡ የአዲሱ ኪዳናዊ፡ የአዲሲቱም ኪዳናዊት ሰውነት፡ ከሌሎቹ ብዙዎች፡ ሃይማኖታዊያት ምግባራትና የህልውናው ሥርዓታት፡ የአስተሳሰብ ርእዮታትም መካከል፡ አንዱ የኾነውን፡ ይህን፡ "ዓቢይ ጾም" - "ሑዳይ" - "ታላቁ ጾም" - "ሕዝባዊ ጾም" በሚሉ፡ የተለያዩ ስሞች የሚታወቀውን፡ የመሲሓችንን፡ የኢየሱስን ጾም፡ የሚቀበለው፡ የሚያካኚደውና የሚፈጽመው፡ አዎን! እንደቀድሞው ሊኾን፡ ከቶ አይችልም።

እንደቀድሞው ሊኾን የማይቻለውም፡ እንዲያው፡ ያለምክንያት አይደለም፤ "የኢትዮጵያ ልጆች" የኾነው እኛ፡ እያንዳንዳችን፡ ወንዶቹም፡ ሴቶቹም፡ የዘንድሮውን፡ የመሲሓችንን፡ የኢየሱስን ጾም፡ ሰሙነ-ሕማማቱን ጭምር፡ የምንቀበለው፡ የምናካኚደውና የምንፈጽመው፡ በዚያው፡ በዘለዓለማዊቷ የሰንበት ዓለም ውስጥ በምንኖረው፡ በቅድስቲቱ፡ የትንሣኤ ሕይወታችን፡ ተመሥጦንና ተነጥቀን በምንገኝበት፡ በምስጋናውና በሐሤቱ ስሜት ስለሚኾን ነው።

ይህ እውነታ፡ እግዚአብሔር እም ኢትዮጵያ ድንግል ማርያምና ልጅዋ ወዳጇ፡ እግዚአብሔር ወልድ ኢትዮጵያዊው ኢየሱስ መሲሕ፡ የራሳቸው ሕይወት በኾነው፡ በእግዚአብሔር መንፈስ ቅዱስ፡ ለመላው ፍጥረታተ-ዓለማቸው ተገልጠውና በእነዚህ መልተው፡ በእናትነትና በአባትነት፡ በንጉሥነትና በንግሥትነት፡ በቤተ ክህነትነትና በሊቀ-ካህናትነት፡ በአገርነትና በመንግሥትነት በሚመሯትና በሚመግቧት፡ በሚጠብቁትና በሚቆጣጠሯት፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ውስጥ በተቀዳጀነው፡ በእግዚአብሔር ልጅነታችን፡ ነጋሢነታችንና ካህንነታችን መለኮታዊ ጾጋ፡ ተረጋግጦ ይታወቃል።

**በምስጋናና በሐሤት የሚካኚደውና የሚፈጸመው፡
ዓመታዊው የሕይወት ጉዟችን።**

እኛ፡ የዛሬዎቹ፡ "የኢትዮጵያ ልጆች"፡ አኹን በምንገኝበት፡ በመጀመሪያው የመንፈስ ትንሣኤ ሕይወታችን ረገድ፡ እየኾነ ያለውን፡ ትንግርታዊዉን የብፅዕናና የተዋሕዶ ህልውናችንን ኺደት፡ በእርግጥ እንደተገነዘብነው እናምናለን። ይኸውም፡-

፩ኛ፡ እግዚአብሔር ጸባዖት ቅድስት ሥላሴ፡ በመንፈስና በነፍስ፡ በሥጋም አካላትና ባሕርያት የሠሯቸውን፡ የሰማዩንና የምድሩን ፍጥረታተ-ዓለማት፡ ከነሠራዊታቸውና ከነጻዛቸው ፈጥረው፡ በባለቤትነትና በበላይነት፡ በአባትነትና በእናትነት፡ በልጅነትና በመንፈስነት በሚመሩባትና በሚጠብቁባት፡ በሚመግቡባትና በሚቆጣጠሩባት፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥታቸው ውስጥ፡ በዚህ፡ በእግዚአብሔር ልጅነታችን፡ ነጋሢነታችንና ካህንነታችን የምንኖር መኾናችን፤

፪ኛ፡ ይኸው፡ ትንግርታዊው የብዕዕናና የተዋሕዶ ህልውናችን ኺደት፡ በነፍስም፤ በሥጋም፤ በመንፈስም፤ በጠቅላላው ኹለንተናችንም፡ ከእነርሱ፡ ከቅድስት ድንግል ማርያም እና ከተወዳጁ ልጇ፡ ከኢየሱስ መሲሕ፡ መለኮታዊና ትስብእታዊ ሕይወትና ህልውና፡ ለአንዲት ቅጽበት እንኳ፡ ፈጽሞ ያልተለየ መኾኑ ናቸው።

ከዚህ የተነሣ፡ በዚህ ምድራዊ ዓለም ላይ፡ በሥጋ ህልውና ኾነን፡ በዓመቱ ውስጥ፡ እንደየኹኔታው፡ ከባለቤቶቹ፡ ከእግዚአብሔር እም ድንግል ማርያም እና ከእግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕ፤ ከልኡካኖቻቸው፡ ከነቢያትና ከሓዋርያት፤ ከጻድቃንና ከሰማዕታት፤ ከቅዱሳን መላእክትም ጋር፡ በመንፈስና በነፍስ፤ በሥጋም፡ ዐብረን በመኾን፡ የምንኖረውና የምናሳልፈው፡ የእያንዳንዳችን የሕይወት ጉዞ፡ ከዚህ በሚከተለው መልክና ይዘት፡ እየተካኼደ እንደሚፈጸም እናውቃለን፡-

፩. የእግዚአብሔርን፡ ሰው የመኾንን የትንቢት ፍጻሜ፡ በታላቅ ተስፋና እምነት፤ በጽኑ ጸምና ጸሎትም ይጠብቁ የነበሩትን፡ የቀደሙትን፡ "የኢትዮጵያን ልጆች" ፈለግ በመከተል፡ ከኅዳር ፲፮ ቀን አንሥተን በምንጸመው፡ በጸሙ-ነቢያትና በምንሰብከው፡ በዘመነ አስተምህሮ ይጀምራል።

እርሱም፡ ታቦተ ጽዮን ምሳሌዋና አርአያዋ የኾነችውን፡ ድንግል ማርያምን፡ በተወለደች፡ በ፹ ቀን፡ እንደአሪቱ ሥርዓት፡ በእግዚአብሔር ፊት ሊያቆሟት፡ ወደቤተ-መቅደስ የገባችበትን፡ የኅዳር ፳፩ ቀንን በዓል ዐልፎ፡ የእግዚአብሔር እም እና የእግዚአብሔር ወልድ መለኮታዊ አካልና ባሕርይ፡ በቅደም ተከተል፡ በቅድስት ሓናና በድንግል ማርያም ሰውነት በተጠነሱባቸው፡ በታኅሣሥ ፯ እና ፩ ቀኖች በሚውሉት፡ በታላቁ፡ የትስብእት የምሥራች በዓላት፤ እንዲሁም፡ በታኅሣሥ ፫ ቀን የሚውለውን፡ የሕፃን ማርያምን፡ በሦስት ዓመቷ፡ ወደቤተ-መቅደስ የገባችበትን በዓል የሚያካትት ኾኖ፡ የምስጋናና የሓሄት ቆይታን ያደርጋል። (ሉቃ. ፪፥ ፳፪-፴፰።)

፪. የምሥራቹ ምስጋናና ሓሄት እንዳለ ኾኖ በመቀጠል፡ "ጸመ ማርያም"፡ ጥር ፲፩ ቀን እስከሚውለው፡ እስከበዓላተ አስተርእዮና ጥምቀት ድረስ፡ በፍጹሙ መንፈሳዊ የጸም ብቅዓቱ ዓይነት ተካኺዶ ይፈጸማል።

፫. ይኸው፡ ዓመታዊው የሕይወት ጉዟችን፡ በዚሁ፡ በምስጋናውና በሓሄቱ መንፈሳዊ ማዕበል እንደተጠቀለ ኾኖ፡ በዓላተ አስተርእዮና ጥምቀት፤ ቃና-ዘንገሊላና ሌሎቹ የቅዱሳትና የቅዱሳን በዓላት፡ "አስተርእዮ ማርያም" የሚባለው፡ ቅድስት ድንግል ማርያም፡ ወደገነት የመጠቀችበት፡ የፍልሰታዋ መታሰቢያ የሚዘከርበትን፡ ጥር ፳፩ ቀንን ዐቅፎና ተሻግሮ፡ የሰባቱ፡ የቅዱሱ ኪዳን ቃል ኪዳናት መደምደሚያ ማኅተም በኾነው፤ በድንግል ማርያም እና በልጇ በወዳጇ፡ በኢየሱስ መሲሕም በተገኘው፤ በየካቲት ፲፮ ቀን፡ በሚከበረው፡ በኪዳነ ምሕረት በዓል፡ ጊዜያዊ ምዕራፉን ያደርጋል።

፩. ከዚያ ጊዜያዊ ምዕራፍ የሚቀጥለው፡ የዓመቱ የሕይወት ጉዟችን፡ በዚያው፡ በምስጋናና በሐላይት መንፈስ ገንን የምናካኪዳትንና የምንፈጽማትን፡ ቀድሞ፡ "ጾመ-ነነዌ"፤ በመካከሉና እስካኹንም፡ "ጾመ-ኢትዮጵያ"፤ እንግዲህ ወዲህ ግን፡ "በዓለ-ኢትዮጵያ" የተባለችውን፡ የሚመለከት ይኾናል። በዚችው፡ የሦስት ቀኖች ትጋሃችን ድልድይነት ተሸጋግረንና አኹን፡ እንዲህ አያይዘን ተቀብለን፡ በዚያው፡ በምስጋናና በሐላይት መንፈስ ገንን የምናካኪደው፡ ይኸው፡ የዓመቱ የሕይወት ጉዟችን፡ ኹለንተናዊ የኾነው፡ የሥጋና የነፍስ፤ የመንፈስ ሕያው መንገዳችን ዓቢይ ክፍል ነው። እርሱም፡ ይህን የኢየሱስ መሲሕን ጾምና በውስጡ ባሉት ሰንበታት የተካተቱትን የበዓላት ዝክሮች፤ ከእነርሱም ጋር ተያይዘው የሚቀጥሉትን፡ የሕማማተ መስቀሉን፤ የሞቱንና የመቃብሩን፤ የትንሣኤውንና የዕርገቱን፤ የርደተ መንፈስ ቅዱሱንም ትንግርቶች፤ እስከዚያ፡ እስከበዓለ ሃምሳም ድረስ ያሉትን የበዓላት ዜና መዋዕል ኹሉ ያጠቃልላል።

፪. ከበዓለ መንፈስ ቅዱስ በዓል ጋር ተያይዞ የሚቀጥለው፡ ጾመ-ሐዋርያት፤ ከነሐሴ ፩ እስከ ፲፮ ቀን፡ ለ፪ ሳምንታት እስከሚቆየው፡ "ሱባኤ ማርያም" እስከምንለው ጊዜ ድረስ፡ በመካከሉ የሚገኙትን፡ የቅዱሳንና የቅዱሳት በዓላት እንደያዘ፡ ዓመታዊው የሕይወት ጉዟችን፡ በንቁነቱ በጸናው፡ በዚያው፡ በምስጋናውና በሐላይቱ፡ መንፈሳዊ፤ ነፍሳዊና ሥጋዊ የተዋሕዶ ስሜት ተካኼዶ ይፈጸማል።

፫. በ"ሱባኤ ማርያም"፡ የሚካኼደውና የሚፈጸመው ጾምና ትሕርምት፤ ጸሎትና ምጽዋት፡ በበኩሉ (በቦታ) መወሰን ምክንያት፡ ከሌሎቹ መሰል-ጊዜያት የተለየ ኾኖ ይገኝ እንጂ፡ በምስጋናውና በሐላይቱ ስሜት ረገድ፡ እስካኹን ከቀጠለው ምንም ዓይነት ለውጥ ሳይኖረው፡ ዓመታዊው የሕይወት ጉዟችን፡ በዚያው መልኩና ይዘቱ ቀጥሎ፡ የዓመቱ ማብቂያ እስከኾነችው፡ እስከጳጉሜ ጾም ድረስ፡ በእውነተኛው የመንፈስ ቅዱስ አምልኮ ይካኼዳል፤ ይፈጸማልም።

፬. በመጨረሻ፡ ዓመታዊው የሕይወት ጉዟችን፡ ከማብቃቱ በፊት፡ በተዋሕዶ ምሥጢር፡ በነፍስ፤ በሥጋና በመንፈስ አካላትና ባሕርያት የተዋቀረውን፡ የእየራሳችንን ኹለንተናዊ ሰውነት፡ አንጽተንና ቀድሰን፡ ለቸሩ ፈጣሪያችን፡ በየበኩላችን ለማቅረብ ከምንዘጋጅባት፤ የእውነተኛ ንስሐችን ሥርዓትም ከሚካኼድባትና ከሚፈጸምባት፡ ከጳጉሜ ጾም እንደርሳለን።

ይህችውም፡ እነርሱ፡ መለኮታውያኑ፡ ሰው ኾነው፡ ለእኛ፡ ፍጹም መዳንንና ፍጹም ሰላምን ያስገኙልን፡ እግዚአብሔር እም ድንግል ማርያም እና እግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕ፡ የተወለዱበትን፡ መስከረም ፩ ቀንን፡ በታላቅ ምስጋናና ሐላይት ለማክበር የበቃን ገንን እንገኝ ዘንድ፡ አዎን! በእግዚአብሔርዋ እውነትና በመንፈስ ቅዱስ እምነታችን፡ ለፍጹምነት በበቃው አምልኪችን አማካይነት፡ እውነተኛውን የንስሐ ሥርዓታችንን የምናካኼድባትና የምንፈጸምባት ዋዜማ ናት።

ቅዱሱን የዐውደ-ዓመት በዓላችንን ያስገኘችውንና የዓመተ-ምሕረት መግቢያ የኾነችውን፡ ይህችኑ፡ መስከረም አንድ ቀንን፡ በተለየ ምስጋናና በላቀ ሐሜት ካከበርን በኋላ፡ መስከረም ፳ ቀን የሚውለውን፡ የሕፃን ኢየሱስ መሲሕን፡ የግዝረት በዓል፤ ደግሞም፡ በመስከረም ፲፮ እና ፲፯ ቀን የሚዘከረውን፡ የመስቀሉን የግኝት በዓል፤ እንዲሁም፡ በመስከረም ፳፩ ቀን የሚከበረውን፡ የቅድስት ድንግል ማርያምን በዓለ-ዕርገት፤ ከዚያም፡ ሕፃን ኢየሱስ መሲሕ፡ በተወለደ፡ በግብ፡ እንደአራቱ ሥርዓት፡ በእግዚአብሔር ፊት ሊያቆሙት፡ ወደቤተ-መቅደስ የገባበትን፡ የጥቅምት ፲ ቀንን በዓል፡ በዚያው በተመሠጥንበት፡ በምስጋናና በሐሴቱ መንፈስ ተመልተን እናዘክረዋለን።

በምስጋናና በሐሴቱ መንፈስ የተመላው፡ ይኸው የዓመቱ የሕይወት ጉዟችን፡ ከዚህ ቀን ጋር ተያይዞ በሚቀጥለውና ቅድስት ድንግል ማርያም፡ የፍሬዋ ምሥራች የኾነው፡ የወርኃ ጽጌ አበባነቷ፡ በመስከረም ፳፮ ቀን በሚጀምረው የጽጌ ማኅሌቷ እየተወደሰ፡ በመጨረሻ፡ ታኅሣሥ ፩ ቀን በሚኾነውና በባለምሥራቹ ሊቀ መላእክት ገብርኤል ቃል በሚነገርላት፡ በመለኮታዊው የፅንሷ ዜና ታጅቦ፤ ኅዳር ፮ ቀን እስከሚውለው፡ የቀስቋም በዓል ድረስ በሚዘልቀው፡ በሕፃኑ ኢየሱስና በእናቱ፡ የስደታቸው መታሰቢያ ጾም በኩልም ዐልፎ፡ የነቢያትን ጾም፡ መነሻ ካደረግንበት፡ ከኅዳር ፲፮ ቀን ዞሮ ይገጥማል።

በዚህም ክንውን፡ ተጀምሮ እስኪጨረስ ድረስ፡ በበዓላቱ ብቻ ሳይኾን፡ በአጽዋማቱም ጭምር፡ አንዳች ልመና የሌለበት ኾኖ፡ ሳይቋረጥ፡ በዚያው፡ በቅድስቲቱ ኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ የትንሣኤ ሕይወትና በዘላለማዊቷ የሰንበት ዓለም ህልውናችን እንዳለን ኾነን፡ በምስጋናና በሐሜት የቀጠለውን፡ የዓመቱን የሕይወት ጉዟችንን ዑደት እንፈጽማለን።

ለዓመቱ የሕይወት ጉዟችን፡ ዋና መነሻ ያደረግነው፡ የጸሎት ነቢያት መግቢያ የኾነውን፡ ኅዳር ፲፮ ቀንን ሳይኾን፡ ከአንድ ዓመት በፊት፡ ቀደም ብሎ፡ በታኅሣሥ ወር፤ በ፯ኛው ቀን የኾነውን፡ የእግዚአብሔር እም ድንግል ማርያምን፡ ትስብእታዊ ፅንሰት ተከትሎ፡ በተከታዩ ዓመት፡ በታኅሣሥ ወር፤ በመጀመሪያዬቱ ቀን፡ በእርሷ፡ በእናቲቱ ማሕፀን የኾነውን፡ የልጇ የወዳጇን የእግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕን፡ ትስብእታዊ ፅንሰት መኾኑ ይታወቅ ዘንድ፡ እዚህ ላይ፡ ሊገለጽ ያስፈልጋል።

መፈጽም።

እንግዲህ፡ እግዚአብሔር እም ድንግል ማርያም እና ልጇ ወዳጇ እግዚአብሔር ወልድ ኢየሱስ መሲሕ፡ በትስብእታቸውና በመድኃኒትነታቸው፤ በመሥዋዕትነታቸውና በቤዛነታቸው፡ ሰብአዊ ፍጡራቸውን፡ በሥጋም፤ በነፍስም፤ በመንፈስም፡ ለአንዴና ለዘለዓለም፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት አማካይነት፡ የቅድስቲቱ የትንሣኤ ሕይወትና የዘለዓለማዊቷ የሰንበት ዓለም ባለቤት ማድረጋቸው፡ በጽኑ ተረጋግጧል።

ከዚህ የተነሣ፤ በዚህም ረገድ፡ እነዚህ ኹሉ የዓመቱ አጽዋማትና በዓላት፡ እንዲህ፡ ከፍጹምነት ደርሰው፡ ሕያው ፍሬያቸውን፡ ጨርሰው ያበረከቱ በመኾናቸው፡ መለኮታዊና ትስብእታዊ ተልእኳቸው፡ የዛሬ ኹለት ሽህ ስምንት ዓመት ማብቃቱ ታውቋል፤ ታምኖበታልም።

ስለዚህ፡ እነዚህ፡ የዓመቱ አጽዋማትና በዓላት ኹሉ፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ዘንድ፡ በየተወሰነ ጊዜያቸው፡ በግልም ኾነ በጋራ፤ በልመና ሳይኾን፡ በምስጋና ጸሎት፤ በኅዘን ሳይኾን፡ በሐሜት ዝማሬ እየታጀቡ፡ ለሃይማኖትና ለምግባር አጽንዖትና ተዘክሮ ያህል፡ እየተካኹዱ የሚፈጸሙ እንጂ፡ እንደአዲስ፡ በእያመቱ ተደጋግመውና ተመላልሰው የሚኾኑ፤ ወይም፡ የሚደረጉ፤ ወይም፡ የሚደርሱ አለመኾናቸውን፡ መገንዘብ ያሻል።

ነገር ግን፡ እኒሁ ሃይማኖታዊያት ምግባራትና ሥርዓታት፡ በእውነተኛው ምንነታቸው፡ እንዲህ ይኹኑ እንጂ፡ በማንነታቸው፡ የሕያውነት ባሕርይ ያላቸው በመኾናቸው፡ በተለይ፡ ከነሐሴ ፲፮ ቀን፤ ፳፻፭ ዓመተ-ምሕረት ወዲህ በተላለፉት መለኮታዊያት ዐዋጆች መሠረትነት፡ ከተደረሰበት ብቅዓት የተነሣ፡ ለሃይማኖትና ለምግባር አጽንዖትና ተዘክሮ ያህልም ቢኾን፡ በየተወሰነ ጊዜያቸው፡ የምናካኹዳቸውና የምንፈጽማቸው፡ እንዲያው ያለምክንያት አይደለም። በበቂ ምክንያት ነው። ያም ምክንያት፡-

በአንድ በኩል፡ በመታሰቢያነታቸው ለማዘከር መኾኑን የሚያረጋግጠው እውነታ ነው።

በሌላው በኩል ያለውን እውነታ ደግሞ፡ በተለይ፡ አበክሮ መመልከት ስለሚገባ፡ እንዲህ በሚል ቃል አቅርቦነዋል፡-

በቅዱሱ ኪዳን፡ "የኢትዮጵያ ልጆች" የኾንነው እኛ፡ እያንዳንዳችን፡ "ቀዳሚት ሕይወት" ለተባለችው፡ ለመጀመሪያዋ የመንፈስ ትንሣኤ ህልውናችን፡ እየራሳችንን፡ ያበቃን ብንኾንም፡ በዚህ ምድራዊ ዓለም፡ በሕይወተ-ሥጋ እየተመላለስን ያለን በመኾናችን፡ በመካከሉ ከምንኖረው፡ ከክፉ ወገን፡ ፈተናና መከራ ሊደርሱብን እንደሚችል የታወቀ ነው። (ዮሐ. ፳፥ ፮።)

ይህም የሚኾነው፡ የሺሁ ዓመት መሲሐዊ ዘመን ከማብቃቱ የተነሣ፡ ዲያብሎስ፡ እንደባለራእዩ ቃል፡ ለጥቂት ጊዜ፡ ከእሥራቱ በተፈታበት ጊዜ ውስጥ የምንገኝ በመኾናችን ምክንያት፡ ይኼው ክፉው ወገን፡ በዚሁ ምድራዊ ዓለምና ሙታን በኾኑት፡ በሥጋውያኑ ሰዎቹ ዘንድ፡ አኹንም፡ በበለጠ ሠልጥኖና ሰፍኖ፡ ዐይሎም የሚገኝ በመኾኑ ነው።

ነገር ግን፡ እኛ፡ በቅዱሱ ኪዳን የኢትዮጵያዊነት እምነታችንና ምግባራችን ጸንተን እስከተገኘን ድረስ፡ ፈተናውና መከራው፡ በምንም መልኩና ይዘቱ፡ ሊያጠቃንና ሊያሸንፈን ቀርቶ፡ ሊነካንና ምንም ዓይነት ጉዳትን ሊያደርስብን እንኳ እንደማይቻለው፡ የታመነና የተወሰነ መለኮታዊ እውነታ ነው።

ይህ መለኮታዊ እውነታ፡ "ወበዓለምስ ሀለወክሙ ሕማመ ትርከቡ። ወባሕቱ፡ ጽንዑ! እስመ አነ፡ ሞዕክዎ ለዓለም። ...ወናሁ፡ አነ እሄሉ ምስሌክሙ፡ በኩሉ መዋዕል፡ እስከኅልቀተ ዓለም።"

ማለትም፡ "በዓለም ሣላችሁ፡ መከራ አለባችሁ። ነገር ግን፡ አይዟችሁ! እኔ ዓለምን አሸንፌዋለሁና፡ እናንተም፡ በእኔ ከጸናችሁ፡ ታሸንፏችሁ። ...እነሆም፡ እኔ፡ እስከዓለም ፍጻሜ ድረስ፡ ኹልጊዜ፡ ከእናንተ ጋር ነኝ።" ባለን ቃሉ፡ እውንና እሙን ኾኗል። (ዮሐ. ፲፮፥ ፴፫፥ ማቴ. ፳፰፥ ፳።)

በዚህ መሠረት፡ እኛም፡ በእርሱ መንፈስ ኾነንና የእርሱን የአብነት ፈለግ ተከትለን፡ እርሱ ለእኛ፡ ለእያንዳንዳችን፡ አርአያና ምሳሌ በመኾን፡ በኅልዮ፥ በነቢብና በገቢር ያሰበልንን፥ የነገረንንና ያደረገልንን ኹሉ እያስታወስን፡ በማጽናት፡ በአስተሳሰባችን፥ በአነጋገራችንና በአድራጎታችን፡ እውን ስናደርገው፡ እንደእርሱ፡ ፈተናውንና መከራውን ተቋቋመን ለማሸነፍ እንደምንችል እናውቃለን።

ስለዚህ፡ እነዚያ፡ የዓመቱ አጽዋማትና በዓላት፡ ለአንዴና ለዘለዓለም፡ ተፈጽመው፡ ሕያው ፍሬያቸውን በማበርከት፡ ያበቃላቸው ቢኾኑም እንኳ፡ ነገር ግን፡ እኒሁ ምግባራትና ሥርዓታት፡ የሕያውነት ባሕርይ ያላቸው በመኾናቸው፡ እንግዲህ ወዲህ፡ ለሃይማኖትና ለምግባር አጽንዖትና ተዘክሮ፡ በየተወሰነ ጊዜያቸው፡ እንዲህ፡ በምስጋናና በሐሜት መንፈስ ኾነን፡ በእያመቱ እንድናካኪዳቸውና እንድንፈጽማቸው፡ አስፈላጊና ተገቢ ኾኖ መገኘቱን ለመቀበል፡ ለማንኛችንም የሚያዳግተን አይደለም።

ይህን እውነታ፡ ከዚህ በላይ የተሰጠው አጭር ሐተታ፡ በመጠኑም ቢኾን ያብራራው ሲኾን፡ እርሱንም ለመረዳት፡ በቅዱሱ ኪዳን፡ የኢትዮጵያ ልጆች ለኾኑ ብቻ ሳይኾን፡ በተለይ፡ "ክርስቲያን ነን!" ለሚሉ፡ ለማንኛቸውም አስተዋዮች ምእመናንና ምእመናት፡ ይህን ያህል የሚከብድ እንደማይኾን ይታመናል።

**የምስጋናው ጸምና የሓሄቱ ጸሎት
አካሄድና አፈጻጸም።**

ይህን የተነሣንበትን፡ ዓቢይ - የሑዳዴ ጸማችንን መዋዕል በሚመለከት፡ እስካኹን የሰጠነውን ሓተታ ለማጠቃለል፡ የምንለው የቀረ ነገር ቢኖር፡ ይኼው የምስጋናው ጸምና የሓሄቱ ጸሎት፡ እንዴት መካከላቸው መፈጸም እንዳለበት ባጭር መግለጥ ይኸናል። እርሱም፡ እንዲህ በሚል ቃል ይነበባል፡-

በተለይ "ጸም"፡ እንደጸሎትና ምጽዋት ኹሉ፡ ዓቅማችንና የኑሮ ኹኔታችን በፈቀደልን መጠን፡ የግል ምግባር ኹኖ የሚፈጸም መኾኑ ሳይዘነጋ፡ ይህንኑ፡ ዓቢይ - የሑዳዴ ጸማችንን፡ ከላይ በታተተው ኪዳናዊ መመሪያ መሠረት፡ እጅግ ደስ ብሎን፡ በፍጹም ፈቃዳችን ጀምረን እንጨርሰው ዘንድ፡ ይኸው ቀርቦልናል። እኛም ኹላችን፡ በነቃና በታጠቀ፡ የኹለንተና አቋም ተቀብለን፡ በአግባቡ ልናስተናግደው እንደተዘጋጀን እናምናለን።

በምስጋናና በሓሄት ብቻ እየተካከረ ሊፈጸም የሚገባው፡ ይኸው የጸምና የጸሎት ሥርዓታችን፡ ወደፊት ተጠናቅቆ እስኪቀርብ ድረስ፡ የእየራሳችንን የአስተሳሰብ አግባጫ የሚጨምረውን፡ የዘንድሮውን ሥርዓተ-ጸሎት፡ የልመናውን ወደምስጋና፣ የኅዘኑን ወደደስታ በመለወጥ፡ በያለንበት እያስተካከልን፡ እስካኹን ስንገለገልበት በቆየነውና በኅዋ-ሰሌዳችን ውስጥ ተመዝግቦ በሚገኘው፡ በዚያው፡ በጸሎ-ኢትዮጵያው መሰናዶው መሠረት እንድትጠቀሙ ታደርጉ ዘንድ ጋብዘናችኋል።

መዋዕለ ጸሙ፡ በመለኮታውያኑ ዐዋጆቿ አማካይነት፡ ለክፉው ሰብአዊ ወገን፡ በተከሠተችውና በለመለመችው፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ዘንድ ከተተለመው እርሻ፡ እያንዳንዳችን፡ በነፍስ ወከፍ፡ መልካሙን የቅዱሱን ኪዳን አዝመራና መከር የምንሰበስብበት እንደሚኾን እናምናለን። (ማቴ. ፲፫።)

+ + +

የዓቢይ ጾም ሰንበታትና ሰሙናት።

ከዋናው ጾም መግቢያ በፊት፡ “መርዓዊ” ከሚባለው፡ ከየካቲት ፳ እሁድ፡ እስከየካቲት ፳፯ ሰንበት እና “ዘወረደ” ወይም፡ “ጾመ ሕርቃል” ከሚባለው፡ ከቅበላው የካቲት ፳፯ እሁድ፡ እስከመጋቢት ፫ ሰንበት፤ ፳፻፰ ዓ. ም. ከሚገኙት፡ ኹለት ሳምንታት አንሥቶ፡ እስከትንሣኤ በዓል ድረስ ባሉት ሰሙናት የሚዘመረው፡ የየሳምንቱ ምስባክ እና የሚነበቡት ምንባቦች፡ ከሳምንቱ ስያሜዎችና የትርጓሜ ሓተታዎች ጋር፡ በየአርእስቱና በየመልኩ ተሰናድተው፡ እንደሚከተለው፡ ለአገልግሎት ቀርበዋል።

እንደንግዳን በዓላት ተቈጥረው የሚከበሩ፡ በጾም ወራት የሚውሉ፡ ሰንበታት አሉ፤ እነዚህም፡ “ዓቢይ ጾም”፤ ወይም፡ በሕዝባዊ አነጋገር፡ “ሑዳዴ” የሚባለው ጾም፡ ከመግባቱ በፊትና ከገባ በኋላ ያሉት፡ ሰንበታት፤ እንዲሁም፡ ከእነርሱ ጋር የተያያዙት የሰንበታቱ ዘለዓለማውያን የእሁድ ዕለታትና ሳምንታት ናቸው።

ከእነዚህም፡ ቀዳሚዎቹ፡ “መርዓዊ” እና “ዘወረደ” የሚል ስያሜ የተሰጣቸው፡ ዘለዓለማውያኑ የእሁድ ሰንበታት ናቸው፤ “መርዓዊ” የተባለው የእሁድ ሰንበት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ተጽፎ እንደሚነበበው፡ ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዕለተ ዓርብ የሚቀበለው የመስቀል መከራ፡ ለእርሱ፡ የሙሽርነቱ የሠርግ በዓል ስለኾነ፡ ይህች ጽዋውን፡ እንደአርበኛ ወደሚቀበልባት፡ ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን ጉዞ የሚያዘክረው፡ ከ“በዓለ ኢትዮጵያ” ማብቂያ ረቡዕ በኋላ ያለው ዕለተ እሁድ ሲኾን፤ የዓቢይ ጾም መግቢያና ለ“ጾመ ሕርቃል” ሰኞ ዋዜማ የኾነው፡ ተከታዩ ዕለተ እሁድ፡ “ዘወረደ” (“ቅበላ”) የተባለው ነው። ስለእነዚህና ከዚህ ተያይዘው ስለሚቀጥሉት፡ “ቅድስት”፤ “ምኹራብ”፤ “መፃኅዕ”፤ “ደብረ ዘይት”፤ “ገብር ኄር”፤ “ኒቆዲሞስ” እና ፤ሆሣዕና፤ ስለተባሉት፡ የእሁድ ሰንበታት፡ ከዚህ የሚከተሉት አጫጭር መግለጫዎች፡ በመጠኑም ቢኾን ያብራሩላችኋል፡-

መርዓዊ።

ከየካቲት ፳ እሁድ፡ እስከ፳፯ ሰንበት፤ ፳፻፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በግእዝ፡ “መርዓዊ” ማለት፡ “ሙሽራ” ነው። ጌታችን ኢየሱስ መሲሕ፡ ራሱን፡ በሙሽራ መስሎ ተናግሩዋል፤ ይህም፡ "ወእምዝ መጽኡ ኅቤሁ፡ አርዳኢሁ ለዮሐንስ፤ ወይቤልዎ፡- 'ንሕነ፤ ወፈሪሳውያን፡ ንጸውም ብዙኅ፤ ወአርዳኢከሰ፡ በእፎ ኢይጸውሙ?' ወይቤሎሙ እግዚእ ኢየሱስ፡- 'በአይቱ ይክሉ፡ ደቂቁ ለመርዓዊ፡ ጸዊመ፤ ወላህዎ፤ አምጣነ ሀሎ መርዓዊ ምስሌሆሙ፤ ወባሕቱ፡ ይመጽእ መዋዕል፡ አመ ይነሥእዎ ለመርዓዊ እምኔሆሙ፤ ወአሜሃ፡ ይጸውሙ።'"

ማለትም: “የዮሐንስ ደቀ መዛሙርት: ወደእርሱ ቀርበው: 'እኛና ፈሪሳውያን: ብዙ ጊዜ የምንጠመው: ደቀ መዛሙርትህ ግን የማይጠመት: ስለምንድር ነው?' አሉት፤ ጌታችን ኢየሱስም: እንዲህ አላቸው: 'ሚዜዎች: ሙሽራው: ከእነርሱ ጋር ሳለ: ሊጸሙና ሊያዝኑ: እንዴት ይችላሉ? ነገር ግን: ሙሽራው: ከእነርሱ የሚወሰድበት ወራት ይመጣል፤ በዚያን ጊዜም ይጠማሉ።”

ደግሞም: "አሜሃ: ትመስል መንግሥተ ሰማያት: ዐሥሮን ደናግለ: እለ ነሥአ መታትዊሆን፤ ወወጽአ ለቀበላ መርግዊ።"

ማለትም: “በዚያን ጊዜ: የእግዚአብሔር መንግሥት: መብራታቸውን ይዘው: ሙሽራውን ሊቀበሉ የወጡ: ዐሥር ቄነጃጅትን ትመስላለች!” በሚሉት ቃሎቹ ይታወቃል።

መንፈስ ቅዱስን የተመሉ ቅዱሳን ጸድቃንም: እርሱ: ጌታችን ኢየሱስ መሲሕን: በሙሽራ መስለው ተናግረዋል፤ ለዚህም: መጥምቁ ዮሐንስ: "አንትሙ ለሊክሙ ሰማዕትየ: ከመ እቤለክሙ:- 'አንስ: ኢኮንክሙ ክርስቶስሃ፤ ዳእሙ: ተፈነውኩ ቅድሚሁ: እስብክ። ዘቦቱ መርግት: መርግዊ ውእቱ። ወዐርኩስ ለመርግዊ: ዘይቀውም፤ ወይሰምየ: ፍሥሓ ይትፈሳሕ: በእንተ ቃለ መርግዊ፤ ወመርግት። ወፍሥሓ ዚአየስ: ናሁ ተፈጸመት። ወእንቲአሁስ: ትበዝህ፤ ወእንቲአየስ: ተሰልጠት።"

ማለትም: “እናንተ: 'እኔ: ክርስቶስ አይደለሁም፤ ነገር ግን: በፊቱ ተልኬአለሁ!' እንዳልሁ: ራሳችሁ: ምስክሮቼ ናችሁ ። ሙሽራይቱ ያለችው እርሱ: ሙሽራ ነው፤ ቆሞ የሚሰማው ሚዜው ግን: በሙሽራው እና በሙሽራዬቱ ድምፅ: እጅግ ደስ ይለዋል፤ እንግዲህ: ይህች ደስታዬ: እነሆ ተፈጸመች።፤ የእርሱ: የኾነችውስ ትበዛለች፤ የእኔዋ ግን: ተጨርሳለች።” ብሎ የተናገረው ቃል: አንዱ ማስረጃ ይኾናል።

ስለዚህ: ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ: ወደፊት: በዕለተ ዓርብ እንዲቀበለው: የሚጠብቀው መከራ: ለእርሱ: እንደሙሽርነት በዓል፤ መስቀሉም: እንደሠርግ አዳራሽ ተደርጎ: ትንቢቱ: በቅድሚያ: በቅዱሳን ነቢያት ስለተነገረና በቅዱሳት መጻሕፍት ስለተጻፈ: ከ“በዓለ ኢትዮጵያ” (ከኢትዮጵያ=ከነነዌ ጸም) ቀጥሎ ያለው ዕለተ እሑድ: “መርግዊ” ተብሏል።

በዚያች: የሰንበት ዘለዓለማዊነት በቀጠለባት ዕለተ እሑድ የሚዘመረው ምስባክ: ከዳዊት መዝሙራት: “ወውእቱስ: ከመ መርግዊ: ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ ይትፈሳሕ: ከመ ያርብህ: ዘይሜርድ ፍኖቶ፤ እምአጽናአፈ ሰማይ: ሙጻኡ!” የሚለው ነው።

“እርሱም: እንደሙሽራ: ከእልፍኙ ይወጣል፤ እንደአርበኛም: በጉዞው ሲፋጠን ደስ ይለዋል፤ መውጫውም: ከሰማይ ዳርቻ ነው!” ተብሎ የሚተረጎመው: ይህ ቃል: ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ: በዕለተ ዓርብ: በሕማማተ መስቀሉ የሚቀበላትን: የሙሽርነት ጽዋ መከራውን: አጣጥሞ ወደሚጨልጥባት: ወደኢየሩሳሌም የጀመረውን: ያን የግሥጋሜ ጉዞ የሚያከናውነው: እንዴት እንደኾነ: ያመላክታል።

ይኸውም፡ አንድ ጀግና አርበኛ፡ ለአገሩና ለማንነቱ፥ ለሚኖርለትም ታላቅ የእውነት ዓላማና እምነት፡ ደሙን እስከማፍሰስ በሚጠይቅ መስዋዕትነት ተዋግቶ፡ የድል አክሊልን እንዲቀዳጅ ወደሚያበቃው የሰልፍ ሜዳ ለመድረስ፡ በፍጹም ቆራጥነት ከሚያደርገው ጥድፊያ ጋር በማመሳሰል መኾኑን፡ በትንቢቱ ቃል አፈጻጸም ስለታየ ነው።

ይህንም እውነታ፡ እንዲህ የሚለው፡ በዕለቱ የሚነበበው፡ የአዲስ ኪዳን የምስራች ቃል ያረጋግጠዋል፡- "ወነሥአሙ [እግዚእ ኢየሱስ]፡ ለዐሠርቱ ወክልኤቱ፤ ወይቤሎሙ፡- 'ናሁ ነዐርግ ኢየሩሳሌም፤ ወይትፈጸም፡ ኩሉ ዘጽሑፍ ውስተ መጻሕፍተ ነቢያት፡ ላዕለ ወልደ-ዕንሰ-እመሕያው። ወይሚጥውዎ ለአሕዛብ፤ ወይሣለቁ ላዕሌሁ፤ ወይጼእልዎ፤ ወይዌርቅዎ። ወይቀሥፍዎ፤ ወይቀትልዎ። ወይትነሣእ፡ በሣልስት ዕለት።' ወእሙንቱስ፡ አልቦ ዘለበዉ፡ እምዘ ይቤሎሙ፤ እስመ ሥዉር ውእቱ፡ ዝ ነገር እምኔሆሙ። ወኢየአምሩ ዘይብል።"

ማለትም፡ “ጌታችን ኢየሱስ፡ ...ዐሥራ ኹለቱን ደቀ መዛሙርቱን፡ ወደእርሱ አቅርቦ፡ እንዲህ አላቸው፡- 'እነሆ፡ ወደኢየሩሳሌም እንወጣለን፤ ስለማርያም ልጅ፡ በነቢያት መጻሕፍት የተጻፈው ኹሉ፡ በእርሱ ላይ ደርሶ ይፈጸማል፤ ለአሕዛብ አሳልፈው ይሰጡታል፤ ይዘብቱበታል፤ ይሰድቡታል፤ ይተፉበታል፤ ይገርፉታል፤ ይገድሉታል። በሦስተኛዬቱም ቀን ይነሣል።' እነርሱ ግን፡ ከዚህ ንግግሩ፡ ያስተዋሉት ነገር የለም፤ ይህ የተናገረው ቃል፡ ለእነርሱ፡ ተሠውሮባቸው ነበርና፤ ምን እንዳለም፡ አላወቁም።” (ማቴ. ፱፥ ፲፬-፲፭፤ ጳጳ፥ ፩-፲፫፤ ዮሐ. ፫፥ ፲፬-፲፭፤ ጳጳ፥ ፴፡ መዝ. ፲፰፥ ፭-፮፤ ሉቃ. ፲፰፥ ፴፩-፴፬።)

ምንባብ፡- ፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፩-፯፤
 ራእ. ምዕ. ፳፩፥ ቁ. ፩-፰፤
 ሓዋ. ምዕ. ፲፫፥ ቁ. ፲፯-፳፫።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ወውእቱስ ከመ መርዓዊ ዘይወጽእ እምጽርሑ፤ እርሱም እንደሙሽራ ከእልፍኛ ይወጣል፤
 ይትፌሣሕ ከመ ያርብህ ዘይሜርድ ፍኖቶ፤ እንዳርበኛ፡ በጉዛው ሲፋጠን፡ ይደሰታል፤
 እምአጽናፈ ሰማይ ሙጻኡ። አወጣጡ፡ ከሰማያት ዳርቻ ነው።

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፭፥ ቁ. ፩- ፲፫።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ዘወረደ እና ጸመ ሕርቃል።

ከየካቲት ፳፯ እሁድ፣ እስከመጋቢት ፫ ቀን ሰንበት፣ ፳፻፮ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ጸመ ሕርቃል” የተባለው የዓቢይ ጸም መግቢያ (ቅበላ) የኾነው፡ የሰኞ ዋዜማ እሁድና ከእርሱ ጋር ተያይዞ የሚቀጥለው ሳምንት፡ በግእዝ፡ “ዘወረደ” ይባላል። “ዘወረደ” የሚለው ቃል፡ “ረ” ላልቶ ሲነገር፡ “ወረደ” ከሚለው የግእዝ ቃል የተገኘ ሲኾን፡ “ረ” ጠብቆ ሲነገር፡ “ወረደ” በሚለው ኢትዮጵያኛው ቃል ይተረጎማል። ሳምንቱ፡ ዘወረደ” የተባለው፡ “በልዩ ልዩ መልክ መውረድን” የሚያመለክተው የእግዚአብሔር ቃል፡ የሚነገርበት ስለኾነ ነው።

“ያ፡ በሰማያት የሚኖረው፣ በእሳትና መብረቅ፣ በከባድ ደመናና ነጎድጓድ፣ በበረታ የቀንደ መለከትም ድምፅ፡ ወደምድር የወረደውና በሙሴ መሪነት፡ በምድረ በዳ ለሚጓዙት የእስራኤል ልጆች፡ በሲና ተራራ የተገለጠው፡ እኛ የኢትዮጵያ ልጆች፡ 'እግዚአብሔር' ብለን የምንጠራው ፈጣሪና የማይታየው አምላክ፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በቅድስት ድንግል ማርያም ማሕፀን ሰው ኾኖና በበረታ ተወልዶ፣ የመስቀል መከራን ተቀብሎና ሞቶ፣ ተቀብሮና ተነሥቶ፡ ፍጥረተ ዓለሙን፡ ከዲያብሎስ አገዛዝ፣ ከኃጢአት ቀንበርና ከሞት ፍዳ ሊያድን፡ ከሰማየ ሰማያት ወረደ!” ለማለት፣ ደግሞም፡ ሙሴ፡ በኢየሱስ ክርስቶስና በድንግል ማርያም ምሳሌ፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡት ቃላት፣ ወይም፡ ትእዛዛት፡ የተቀረጹባቸውን ጽላት ይዞ፡ ከሲና ተራራ፡ ወደእስራኤል ሕዝብ የመውረዱን ዝክረ ነገር ለማስታወስ፡ “ዘወረደ” ተብሏል።

ይህም፡ በብሉይ ኪዳን፡ "ወወረደ እግዚአብሔር፡ ውስተ ደብረ-ሲና፡ ዲበ ከተማሁ ለደብር። ...ወወረደ ሙሴ፡ ኅበ ሕዝብ፤ ወይቤሎሙ ከመዝ። ...ወተመይጠ ሙሴ፤ ወወረደ እምደብር፤ ወክልኤ ጽላት ዘትእዛዝ፡ ዘውስተ እደዊሁ።"

ማለትም፡ “እግዚአብሔርም፡ በሲና ተራራ ላይ፡ ወደተራራው ራስ ወረደ። ...ሙሴም፡ ወደሕዝቡ ወረደ፤ እግዚአብሔር ያለውንም ቃል ነገራቸው። ...ኹለቱንም የምስክር ጽላቶች፡ በእጁ ይዞ፡ ተመልሶ፡ ከተራራው ወረደ።”

በአዲሱም ኪዳን፡ “ወአልቦ ዘዓርገ ውስተ ሰማይ፣ ዘእንበለ ዘወረደ እምሰማይ፡ ወልደ እንለ እመሕያው።”

ማለትም፡ “በሰማይ ከሚኖረው ከሰማይ ከወረደው የሰው ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ፡ ማንም የለም!” በሚለው የቅዱሳን መጻሕፍት ቃል ታውቋል። ይኸው እሁድ፡ በሕዝባዊ ስያሜ፡ “ቅበላ” ይባላል። (ዘጸ. ፲፱፥ ፳-፳፭፤ ፴፪፥ ፩-፲፭። ዮሐ. ፫፥ ፲፫።)

ከዚህ እሁድ ጋር ተያይዞ ያለው ሳምንት፡ “ጸመ ሕርቃል” እንደሚባል፡ ከላይ ተገልጿል። ይህ ስያሜ፡ ለዚህ ሳምንት የተሰጠበት ምክንያት፡ በሚከተለው አጭር ሐተታ ይጠቃለላል።

በጌኛው ምዕት ዓመተ ምሕረት፡ የተነሣው የፋርስ ገዢ፡ በተንባላት (በእስላሞች) እየታገዘ፡ ኢየሩሳሌምን ወርሮ ይዞ፡ አብያተ ክርስቲያናትን አፍርሶና ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የተሰቀለበትን ቅዱስ መስቀሉን ወስዶ፡ በዚያ የሚኖሩ ክርስቲያኖችንና ከተማቸውን ሊገዛ በሞከረ ጊዜ፡ ሕርቃል (Heraclius) የሚባለው የሮም (የቀስተንጥንያ፥ ቢዛንታይን) ክርስቲያናዊ ቄሣር፡ ከዚህ አገዛዝ ነጻ እንዲያወጣቸው፡ ካህናቱም፥ ምእመናኑም፡ ጠየቁት።

እነርሱ፡ በጾም፡ በጸሎታቸው ተባብረውት፡ ይኸው ቄሣር፡ በ፳፻፱ ዓ. ም. በሠራዊቱ ኃይል ደርሶላቸው፡ ጠላታቸውን፡ ድል ስለነሣላቸው፥ ከተማዬቱንና ቅዱስ መስቀሉንም ስላስመለሰላቸው፡ ለዚያ ድል መታሰቢያ ይኸን ዘንድ፡ ጾማቸውን፡ “ጾመ ሕርቃል” ብለው ሰየሙት፤ ይህም ጾም፡ እንዳይዘነጋ፡ ከዓቢይ ጾም ጋር ቀዳሚ ኸኖ እንዲጾም፡ የቀደሙት አበው ስለወሰኑ፡ የምንጾመው፡ በዚህ ምክንያት መኸኑ ሊታወቅ ይገባል።

ምንባብ፡- ፩ኛ ጢሞ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፫-፲፫፤
ያዕ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፩-፲፤
ሐዋ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩።

ምስባክ፡- መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ለእግዚአብሔር በፍርሃት ተገዙ፤
ወትሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ በእርሱም፡ ፍጹም ደስ ይበላችሁ፤
አጽንዕዋ ለጥበብ፡ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር። ከእግዚአብሔር ቀጣ ለመዳን፡
ጥበብን አጽንታችሁ ያዙ።

ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፮፥ ቁ. ፲፮-፳፬።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ቅድስት።

ከመጋቢት ፬ እሑድ፡ እስከ፲ ቀን፡ ሰንበት፥ ፳፻፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

ለመደበኛው የጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ “ጾመ አርብዓ”፡ መነሻ የኾነው፡ የመጀመሪያው እሑድ፡ “ቅድስት” ይባላል፤ ለእግዚአብሔር ይኸን ዘንድ፡ ተለይቶ የተቀመጠ፥ የተሰጠ፥ የቀረበ ነገር ኸሉ፡ “ቅዱስ” ስለሚባል፡ ይህች ዕለተ ሰንበት፥ ወይም፡ ሳምንት፡ በሴት አንቀጽ፡ “ቅድስት” ተብላለች።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ከጥምቀቱ በኋላ፡ በቆሮንቶስ በረሃ፡ አርባ መዓልትና አርባ ሌሊት የጸመውን ጾም በማስታወስ፡ እኛም፡ እርሱ ባስተማረን መንገድ እንጾማት ዘንድ፡ “የጌታ ጾም” ተብላና ተለይታ የተሰጠች ጾም መኾኗን ለማመልከት፡ እንዲሁም፡ “ቅዱስ” የኾነውን አምላክ፡ ቃሉን ተከትለን፡ እኛም፡ እያንዳንዳችን፡ እየራሳችንን፡ በቅድስና አጽንተን ለማኖር፡ ግዳጅ ያለብን መኾኑን ለማሳሰብ፡ “ይህች፡ የሰንበት ዘለዓለማዊነት የቀጠለባት ዕለተ እሑድ፡ ይህች ሳምንትና ይህች አርባ ቀን፡ ለእግዚአብሔር የተለየች ናት” ለማለት፡ “ቅድስት” ተብላ ተሰይማለች።

ይህም፡ “ወበከመ ጸውዐከሙ ቅዱስ ውእቱ፡ አንትሙኒ፡ ኩኑ ቅዱሳነ፡ በኩሉ ግዕዝክሙ! እስመ ጽሑፍ፡ ዘይብል፡ ኩኑ ቅዱሳነ፡ እስመ ቅዱስ አነ!”

ማለትም፡ “የጠራችሁ፡ እርሱ፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱስ እንደኾነ፡ እንዲሁ፡ እናንተም፡ በአኗኗራችሁ ኹሉ፡ ቅዱሳን ኹኑ! 'እኔ ቅዱስ ነኝና፡ እናንተም፡ ቅዱሳን ኹኑ!' የሚል ቃል ተጽፏል።”

ደግሞም፡ “እስመ ኢጸውዐነ እግዚአብሔር፡ ለርኩስ፡ ዘእንበለ ለቅድሳት፤”

ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ ለቅድስና እንጂ፡ ለርኩሰት አልጠራንም።”

በሚለው የአምላክ ቃል ታውቋል። ኹለንተናችንን፡ ከክፋቱ ዓለም ለይተን፡ ራሳችንን፡ በጾም በመቀደስ፡ ሰውነታችንን፡ ለእግዚአብሔር ብቻ ልናስገዛ የሚገባን መኾኑን፡ ቀደም ብለው ከተጠቀሱት ቃላት ጋር፡ በዚህች፡ የሰንበት ዘለዓለማዊነት በቀጠለባት ዕለተ እሑድ የሚዘመረው፡ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ ከዚህ የሚከተለው፡ ሌላው፡ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባብ፡ እንዲህ እያለ ያስረዳናል፡-

፩ኛ፡ “ተቀነዩ ለእግዚአብሔር በፍርሃት፤ ወተሐሠዩ ሎቱ በረዓድ፤ አጽንዕዎ ለጥበብ፤ ከመ ኢይትመዓዕ እግዚአብሔር።”

ማለትም፡ “ለእግዚአብሔር፡ ስለእርሱ፡ ደስ ብሏችሁ፡ በፍርሃትና በረዓድ ተገዙ! እንዳይቈጣም፡ ተግሣፁን ተቀበሉ!”

፪ኛ፡ “ኢይክል አሓዱ ገብር፡ ለክልኤ አጋእዝት ተቀንዮ፤ ወእመ አኮሰ፡ አሓደ ይጸልእ፤ ወካልኦ ያፈቅር፤ ወእመ አኮ፡ ለአሓዱ ይትኤዘዝ፤ ወለካልኦ ኢይትኤዘዝ። ኢትክሉኬ፡ ተቀንዮ ለእግዚአብሔር፡ ወለንዋይ።”

ማለትም፡ “ለኹለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው፡ ማንም የለም፤ ወይም፡ አንዱን ይጠላል፡ ኹለተኛውንም፡ ይወድዳል፤ ወይም፡ ወደአንዱ ይጠጋል፡ ኹለተኛውንም፡ ይንቃል። ለእግዚአብሔርና ለገንዘብ መገዛት አትችሉም።” (፩ኛ ጴጥ. ፩፡ ፲፭-፲፮፤ ፩ኛ ተሰ. ፱፡ ፯፤ መዝ. ፪፡ ፲፩-፲፪፤ ማቴ. ፯፡ ፳፬።)

ምንባብ፡- ሰብ. ምዕ. ፲፡ ቁ. ፲፱-፳፭፤ ፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፩፡ ቁ. ፲፫-፲፮፤ ሓዋ. ምዕ. ፲፫፡ ቁ. ፩-፫።

ምስባክ፡-

መዝ. ፲፰፥ ቁ. ፭-፮፤

ወደክመኒ ብረክዩ በጾም፤
ወስሕክ ሥጋዩ፡ በኃጢአ ቅብዕ፤
ወአንሰ ተጽእልኩ በጎቤሆሙ፡፡

ጉልበቶቼ፡ በጾም ደከሙ፤
ሥጋዬም፡ ቅባት በማጣት ከሳ፤
እኔም፡ በእነርሱ ዘንድ፡ ተጠላሁ፡፡

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፩-፲፯፡፡

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ፡፡

ምክራብ፡፡

ከመጋቢት ፲፩ እሁድ፡ እስከመጋቢት ፲፯ ቀን፡ ሰንበት፥ ፳፻፰ ዓ. ም. ያለው ሳምንት፡፡

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ቅድስት” ቀጥሎ ያለው፡ እሁድና የተያያዘው ሳምንት፡ “ምክራብ” ይባላል፤ “ቤተ መቅደስ”፥ ወይም፡ ክርስትናን የተቀበሉ ወገኖች፡ ተሰብስበው፡ ወደፈጣሪያቸው የሚጸልዩበትና በኢየሱስ ክርስቶስ ቤዛነት፡ ለመላው የሰው ዘር፡ ከእግዚአብሔር የተሰጡትን፡ የመንፈስ ቅዱስ ጸጋዎች የሚያገኙበት፥ የመድኃኔ ዓለምን ቅዱስ ሥጋና ክቡር ደም የሚቀበሉበት ቦታ፡ “ቤተ ክርስቲያን” እንደሚባል ማለት ነው፡፡ በኪዳነ ኦሪቱ እምነት ጸንተው የቀጠሉት አይሁድ፡ ዛሬም፡ የጸሎት ቦታቸውን፡ “ምክራብ” እያሉ ይጠሩታል፡፡

የዚህ ስያሜ ምሥጢር፡ እንደሌሎቹ ኹሉ፡ ስፋትና ጥልቀት አለው፤ ይኸውም፡ እግዚአብሔር አብወእም፡ እውነተኛና የተቀደሰ ማደሪያቸው ይኸን ዘንድ፡ ጥንቱንም፡ በመለከታዊ ቸርነታቸውና ጥበባቸው የሠሩት፥ ኋላም፡ በመጨረሻው ዘመን፡ በልጃቸው መሥዋዕትነትና የምሕረት ቃል ኪዳን፡ ለስርየት አብቅተውና በትንሣኤ ሕይወት አድሰው፡ ለዘለዓለማዊው ህልውና ያዘጋጁት “ቤት”፥ ወይም፡ “ሕንፃ”፡ በፍጡር እጅና በተፈጥሮ ቀሳቀሶች የተሠራውን ሳይኸን ፡ እነርሱ፡ በአርአያቸውና በመልካቸው የፈጠሩት ራሱ፡ “ሰው” መኾኑ፡ ተረጋግጦ የሚታወስበት፥ የሚነገርበትና የሚታወቅበት ሰሞን፡ ከዚች ዕለተ እሁድ ጀምሮ ባለው ሳምንት በመኾኑ ነው፡፡

ይህን እውነታ፡ ደቀ መዛሙርቱ የኾኑት ሓዋርያት ሳይቀሩ የተረዱትና የተገነዘቡት፡ መምህራቸው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በመስቀል መከራው ሞቶ ከተነሣ፥ መንፈስ ቅዱስም ከወረደላቸውና ካደረባቸው በኋላ መኾኑን፡ በዕለቱ የሚዘመረው፥ የሚሰበከውና የሚነበበው፡ የነቢያቱ ትንቢትና የአዲስ ኪዳን ምሥራች፡ እንዲህ በሚሉ ቃላት እያብራሩ ያመላክታሉ፡-

“እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልአኒ፤ ትዕይርቶሙ፤ ለእለ ይትዔየሩከ ወድቀ ላዕሌየ፤ ወቀጸእክዋ በጾም ለነፍስየ።”

ማለትም፡ “የቤትህ ቅናት በልታኛለችና፤ የሚሰድቡህም ስድብ በላዩ ወድቋልና፤ ሰውነቴን፤ በጾም ቀጣኋት።”

ደግሞም፡ “ወቀርበ በዓለ ፋሲካሆሙ ለአይሁድ፤ ወዐርገ እግዚእ ኢየሱስ፤ ኢየሩሳሌም። ወረከበ በምኲራብ፤ እለ ይሠይጡ አልሕምተ፤ ወአባግዐ፤ ወአርጋበ፤ ወመወልጣነ እንዘ ይነብሩ። ወገብረ መቅሠፍተ ጥብጣቤ ዘሓብል። ወሰደደ ኰሎ፤ እምኲራብ፤ አባግዐኒ፤ ወአልሕምተኒ፤ ወዘረወ ወርቆ፤ ለመወልጣን፤ ወገፍትአ ማእዳቲሆሙ፤ ወመናብርቲሆሙ፤ ለእለ ይሠይጡ ርግበ ገንጸለ። ወይቤሎሙ፤ ለእለ ይሠይጡ አርጋበ፡- 'አሰስሉ! ወአውጽኡ ዘንተ፤ እምዘየ! ወኢትረስዩ፤ ቤተ አቡየ፤ ቤተ-ምሥያጥ!’

“ወተዘከሩ አርዳኢሁ፡ ከመ ጽሑፍ ውእቱ ዘይብል፡- 'ቅንአተ ቤትከ፡ በልዐኒ!'።

“ወአውሥእዎ አይሁድ፤ ወይቤልዎ፡- 'ምንተ ተምርተ ታርኢ፡ ዘዘንተ ትገብር?’

“ወአውሥአ እግዚእ ኢየሱስ፤ ወይቤሎሙ፡- 'ንሥትዎ ለዘንቱ ቤተ-መቅደስ! ወበሠሉስ ዕለት አነሥአ!' ወይቤልዎ አይሁድ፡- 'በአርባዓ ወስድስቱ ዓመት፡ ትሓንጸ ዝንቱ ቤተ መቅደስ፤ ወአንተስ፡ በሠሉስ መዋዕል ታነሥአ?' ወውእቱስ፡ በእንተ ቤተ-ሥጋሁ ይቤሎሙ። ወአመ ተንሥአ፡ እምነ ምውታን፡ ተዘከሩ አርዳኢሁ፡ ከመ በእንተዝ ይቤሎሙ። ወአምኑ በቃለ መጻሕፍት፤ ወበቃለ እግዚእ ኢየሱስ፤ ዘይቤሎሙ።”

ማለትም፡ “የአይሁድ የፋሲካቸው በዓል ቀርቦ ነበር፤ ጌታችን ኢየሱስም ወደኢየሩሳሌም ወጣ። በምኲራብም፡ ላሙን፤ በጉን፤ ርግቡን፤ የሚሸጡትን፤ የሚገዙትንም፤ ለዋጮችንም ተቀምጠው አገኘ። ከገመድ የተሠራ አለንጋን አበጀ፤ በጉንም፤ ላሙንም፤ ሹሉንም፤ ከምኲራብ አስወጣ፤ የለዋጮችንም ወርቅ በተነ፤ መደርደሪያቸውንም አፈረሰ፤ የርግብ ሻጮችንም ወንበር ገለበጠ። ርግብ ሻጮችንም፡ 'ይህን፡ ከዚህ አውጡ! ወዲያ በሉ! የአባቴን ቤት፡ የገበያ ቦታ አታድርጉ!' አላቸው።

“ደቀ መዛሙርቱም፡ 'የቤትህ ቅናት በላኝ!' የሚል ቃል ተጽፎ እንዳለ፡ አስታወሱ።

“ አይሁድም መልሰው፡ 'ለዚህ ድርጊትህ፡ ምን ምልክትን ታሳያለህ?' አሉት።

“ ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! በሦስተኛውም ቀን አነሣዋለሁ፤ ብሎ መለሰላቸው። አይሁድም፡ 'ይህ ቤተ መቅደስ፡ በአርባ ስድስት ዓመታት ተሠራ፤ አንተስ፡ በሦስት ቀኖች ውስጥ ታነሣዋለህ?' አሉት። እርሱ ግን፡ “ቤት” ስለተባለው ስለሰውነቱ ቤተ መቅደስ ነገራቸው። ከሙታን በተነሣ ጊዜም፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ስለዚህ፡ እንደነገራቸው አሰቡ፤ በመጻሕፍት ቃል፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ በነገራቸው ነገርም አመኑ።”

ታላቅ ምሥጢራዊ መልእክት ያለውን፡ ይህን፡ የአምላክ ቃል ለማጠናከር፡ ተያይዘው ከሚጠቀሱት፡ የቅዱሳን መጻሕፍት ቃላት መካከል፡ እንዲህ የሚሉት ይገኛሉ፡-

“አንትሙሱ፡ ሕንፃ እግዚአብሔር አንትሙ! ...ኢተአምሩኑ፡ ከመ ታቦቱ ለእግዚአብሔር አንትሙ? ወመንፈስ እግዚአብሔር ኅዱር ላዕሌክሙ። ወዘሰ አማሰነ ቤተ-እግዚአብሔር፡ ሎቱኒ ያማሰኖ እግዚአብሔር፤ ወቤቱሰ ለእግዚአብሔር፡ አንትሙ ውእቱ። ወቅዱሳን አንትሙ፤ ወኢታርኩሱ ቤቶ ለእግዚአብሔር። ...ኢተአምሩኑ፡ ከመ ማኅደሩ ለመንፈስ ቅዱስ አንትሙ፡ ዘኅዱር ላዕሌክሙ፤ ዘነሣእክሙ እምኅበ እግዚአብሔር? ...ወመኑ ዘይዴምር ታቦተ እግዚአብሔር፡ ውስተ ቤተ-ጣዖት? አኮኑ ንሕነ፡ ውእቱ ቤቱ ለእግዚአብሔር ሕያው?”

ማለትም፡ “እናንተማ፡ የእግዚአብሔር ሕንፃ ናችሁ፤ ...እናንተ፡ የእግዚአብሔር ታቦቱ እንደኾናችሁ፤ የእግዚአብሔር መንፈስም አድርገችሁ እንደሚኖር አታውቁምን? ማንም፡ የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ፡ እግዚአብሔር፡ እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤቱ፡ እናንተ ናችሁ፤ እናንተም ቅዱሳን ናችሁ። ስለዚህ፡ የእግዚአብሔር ቤተ-መቅደስ የኾነውን፡ ይህን ሰውነታችሁን አታርክሱት! ...ወይስ፡ ሥጋችሁ፡ ከእግዚአብሔር የተቀበላችሁትና በእናንተ የሚኖረው፡ የመንፈስ ቅዱስ ቤተ መቅደስ እንደኾነ አታውቁምን? ...የእግዚአብሔር ታቦትንስ፡ በጣዖት ቤት የሚያኖር ማን ነው? እኛ፡ የእግዚአብሔር ቤቱ አይደለንምን?”

“ምኩራብ” በተባለው፡ በዚህ ዕለተ እሑድና ተያይዞ ባለው ሳምንት ውስጥ፡ የእነዚህ ምሥጢራዊያት ቃላት ማጠቃለያ ፍቺ፡ ተብራርቶና ተስፋፍቶ ይነገርበታል። ሰው የኾነውን አምላክ፡ እንዲያ፡ እንደእሳት፡ ያቃጠለው ቅንዓት የተነሣጠት፡ የሰዎች እጅ በሠራውና “የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ” ተብሎ፡ የርኩሰት ተግባር እየተፈጸመበት፡ በሚዘበትበት ሕንፃ ውስጥ ሲካኼድ ባየው አሳዛኝ ኹኔታ ብቻአለመኾኑ ይገለጽበታል።

ነገር ግን፡ በይበልጥ፡ ራሱ፡ እግዚአብሔር፡ የዘለዓለም ማደሪያው ይኾን ዘንድ፡ በመልኩ ፈጥሮ ያነፀው፡ ሰብአዊው አካል፡ የክፋት መንፈስ መፈንጫና መጫወቻ ኾኖ መኖሩን በማወቁ መኾኑ፡ ይተኮርበታል። እንዲሁም፡ ከገበያ የርኩሰት መደብርነት አጥርቶ፡ በቅድስናው ያነጻው፡ ያ፡ ሰው የሠራውና የሚፈራርሰው በድን ሕንፃ ሳይኾን፡ ራሱ የለበሰው የሰውነት አካል የመሰለውን፡ የሰውን ኹሉ ሕያው ልቦና የመኾኑ ምሥራች ይታወጅበታል።

ለዚህ፡ የእግዚአብሔር እውነት፡ ቅዱስ እስጢፋኖስ፡ “ንሥትዎ ለዝንቱ ቤተ መቅደስ! ወበሠሉስ ዕለት አነሥኦ!”

ማለትም፡ “ይህን ቤተ መቅደስ አፍርሱት! እኔም፡ በሦስተኛው ቀን አነሣዋለሁ!” ብሎ የተናገረውን፡ የራሱን ቃል፡ ራሱ የፈጸመውን፡ ጌታውንና ጌታችንን ኢየሱስ ክርስቶስን በመምሰል፡ የመጀመሪያው መስካሪ ኾኖ፡ በሰማዕትነት ተሠውቶበታል።

ይህም፡ “ሰማይኒ፡ መንበርየ፤ ወምድርኒ መከየደ እግርየ። አየኑ ቤተ፡ ተሓንጹ ሊተ!” ይቤ እግዚአብሔር። 'ወአይኑ መካን ውእቱ፡ መካነ ምዕራፍየ! አኮኑ፡ እደውየ፡ ገብራ፡ ዘኩሉ?’”

ማለትም: “ሰማይ፡ ዙፋኔ ነው፤ ምድርም፡ የእግራ መረገጫ ናት፤ ለእኔ፡ ምን ዓይነት ቤትን ትሠራላችሁ?” ይላል እግዚአብሔር፤ 'ወይስ፡ የማርፍበት ሥፍራ፡ ምንድር ነው? ይህንስ ኹሉ፡ እጅ የሠራችው አይደለምን?' እንዳለ፡ ልዑል [እግዚአብሔር]፡ የሰው እጅ በሠራችው አይኖርም።” ሲል፡ ይኸው ሰማዕት፡ የነቢዩን ቃል እየጠቀሰ በተናገረው ምስክርነቱ ተረጋግጧል።

ደግሞም፡ "ወአንሰ እሜህረክሙ፡ ታምልክዎ ለእግዚአብሔር፡ ዘገብረ ዓለሙ፥ ወምድረ፥ ወኸሎ ዘውስቴቶሙ፤ ዘውእቱ እግዚአ ሰማይ፥ ወምድር፤ ወኢይነብር ውስተ ቤት፡ ዘገብሮ እደ-ሰብእ፤ ወኢይትለአኮ እደ-ሰብእ፤ ወውእቱ፡ ይሁብ ለኸሎ፤ ወኢይጽህቅ ምንተኒ። ወውእቱ ይሁብ፡ ለኸሎ ሰብእ፡ ነፍሰ፥ ወሕይወተ።"

ማለትም፡ “ልታመልኩት የሚገባችሁን እግዚአብሔርን፡ እኔ አስተምራችኋለሁ፡- እርሱም፡ ዓለሙንና ምድሩን፥ በእርሱ ያለውን ኹሉ የፈጠረ አምላክ፡ እርሱ፡ የሰማይና የምድር ጌታ ነውና፡ የሰው እጅ በሠራው ቤት አይኖርም፤ እርሱም፡ ነፍስንና ሕይወትን፥ ኹሉንም፡ ለኹሉ ይሰጣልና፡ አንዳች እንደሚገድለው፡ በሰው እጅ አይገለገልም።” በሚለው በሐዋርያው ቃል፡ ይኸው የሰማዕቱ ምስክርነት ተጠናክሮል። (መዝ. ፳፰፥ ፱-፲፡ ዮሐ. ፪፥ ፲፫-፳፪፡ ፩ቆሮ. ፫፥ ፱፡ ፲፮-፲፯፡ ፯፥ ፲፱፡ ፪ቆሮ. ፯፥ ፲፮፡ ዮሐዋ. ፯፥ ፵፰-፶፤ ፲፯፥ ፳፬-፳፭።)

ምንባብ፡-

፩ኛ ቆሮ. ምዕ. ፫፥ ቁ. ፲-፲፯፤
፩ኛ ጴጥ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፲፤
ሐዋ. ምዕ. ፯፥ ቁ. ፵፬-፶፤

ምስባክ፡-

መዝ. ፳፰፥ ቁ. ፱-፲፤

እስመ ቅንዓተ ቤትከ በልኣኒ፤
ትዕይርቶሙ፡ ለእለ ይትዔየሩከ ወድቀ ሳዕሌየ፤
ወቀጸዕክዎ በጾም ለነፍስየ።

የቤትህ ቅናት በልታኛለችና፤
የሚሰድቡህም ስድብ፡ በላዬ ወድቋል፤
ሰውነቴን፡ በጾም ቀጣኋት።

ወንጌል፡-

ዮሐ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፲፪-፳፪።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

መግባታት።

ከመጋቢት ፲፰ እሁድ፡ እስከመጋቢት ፳፬ ቀን ሰንበት፥ ፳፻፳ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“መግባታት”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ምክራብ” ቀጥሎ ላለው፡ እሁድና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው። በግእዝ፡ “መግባታት” ማለት፡ “ድውይ”፥ “በሕመም የሚማቅቅ”፥ “የዐልጋ ቊራኛ” ማለት ነው። ስያሜው፡ የደዌው ዝክረ ነገርና የፈውሱ ምሥራች በዚች ዕለተ እሁድና በተከታዩ ሳምንት ከሚነገርለት በሽተኛ ተገኝቷል።

ከዚች፡ የሰንበት ዘለዓለማዊነት ከቀጠለባት ዕለተ እሁድ ጀምሮ፡ እስከሚቀጥለው ሰንበት ድረስ ባለው ሰሞን፡ በአንድ በኩል፡ የሰውን ልጆች፡ ከሥጋዊው ደዌ ይልቅ፡ በከፋ መጠን ስለሚያሠቃዩቸውና ስለሚጎዳቸው፡ “ኃጢአት” ስለተባለው፡ ስለነፍሳዊው ደዌ፡ ረቂቅ በሽታነትና ጠንቀኛነት፡ በስፋትና በብዛት ይነገራል፤ በአንጻሩ ደግሞ፡ እኒሁ፡ የሰው ልጆች፡ ራሳቸው፡ ከ“እባቡ” እና ከ“ዘንዶው” ዲያብሎስ ጋር ተመሳሳይነት ካመጡት፥ ለዘለዓለማዊውም ሞት ካበቃቸው፡ ከዚሁ፡ ከኃጢአት ክፉ ጠንቅ፡ ፍጹም የኾነውን፡ መለኮታዊ ፈውስ ተቀብለው፡ መዳን ስለቻሉበት፡ አምላካዊ ቸርነትና ጸጋ ይታሰባል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል።

ይህም፡ ከመደበኞቹ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል በተጠቀሱት፡ ከዚህ በሚከተሉትና ድኅነቱ የተገኘ መኾኑ በተገለጸባቸው አምላካዊያት ቃላት፡ በግልጽ ተመልክቶ ይታወቃል፡-

ከነቢያቱ መዝሙራት፡ “ተሣላልከኒ እግዚአ፡ እስመ ድውይ አኒ፤ ወፈወስከኒ፤ እስመ ተሃውካ አዕፅምትየ፤ ነፍስየኒ፤ ተሃውከት ፈድፋደ።” ማለትም፡ “እኔ፤ በሕመም የምሠቃይ በሽተኛ ነበርሁ፤ አቤቱ፥ ይቅር አልኸኝ! አጥንቶቼም ታውከው ነበርና፤ ፈወስኸኝ ከዚህ የተነሣ፡ ነፍሴ፤ እጅግ ተጨንቃ ነበር።” የሚለው አንዱ ነው።

ከወንጌላውያኑ መካከል ደግሞ፡ “ወሀሎ ህየ፡ አሐዱ ብእሲ፡ ዘሠላሳ ወስመንቱ ክረምት እምዘደወየ፤” ማለትም፡ “በዚያም፡” በግእዝ፡ “ቀላየ አባግዕ”፥ በዕብራይስጥ፡ “ቤተ ሳይዳ”፥ በኢትዮጵያኛ፡ “የበጎች መዋኛ” የሚል ትርጉም ባላት፥ ‘ምጥማቃት ዘጽሩጳጥቄ’ በምትባል፥ የጠበል ኩሬ ዳር ተቀምጦ፡ የነበረ፡“ከታመመ፡ ሠላሳ ስምንት ዓመታት የኾነው፡ አንድ ሰው ነበር።” በሚለው ቃል የሚጀምረው፡ የብሥራቱ ቃል ይጠቀሳል።

ቃሉም፡ እንዲህ እያለ ይቀጥላል፡- “ወህየ ይሰክቡ፡ ብዙኃን ድውያን፥ ዕዉራን፥ ወሓንካሳን፥ ወይቡሳን፥ ፅውሳን፥ ውፅቡሳን፤ ወይጸንሑ፡ ሁከተ ማይ። እስመ መልአከ እግዚአብሔር፡ በጊዜ ይወርድ፡ ውስተ ምጥማቃት፡ ይትሀወክ ማይ። ወዘይወርድ ቀዲሙ፡ እምድጎረ ሁከተ ማይ፥ ወይትሓፀብ፡ የሐዩ፡ እምኩሉ ደዌ ዘቦ።

“...ወኪያሁ ርእዮ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ ይሰክብ ውስተ ዓራቱ፡ አእመረ፡ ከመ ጐንደየ፡ ውስተ ደዌሁ። ወይቤሉ፡- 'ትፈቅድኑ ትሕየው?’

“ወአውሥአ ውእቱ ድውይ፤ ወይቤሉ፡- 'እወ! እግዚአ! አላ፡ ሰብእ አልብየ፤ ከመ ሰብ ይትሀወክ ማይ፡ ያውርደኒ፤ ወይደየኒ ውስተ ምጥማቃት፤ ወሰብ እመጽእ አነ፡ ባዕድ ይቀድመኒ ወሪደ።’

"ወይቤሎ እግዚእ ኢየሱስ፡- 'ተንሥእ! ወንሣእ ዐራተከ፤ ወሑር!' ወሓይወ ሶቤሃ፡ ውእቱ ብእሲ። ወነሥኦ ዐራቶ፤ ወሑረ። ወሰንበት አሜሃ፡ ይእቲ ዕለት። ወይቤልዎ አይሁድ፡ ለዘሓይወ፡- 'ሰንበት ውእቱ ዮም፤ ወኢይከውነከ ትንሣእ፤ ወትፁር ዐራተከ።' ወአውሥኦ፤ ወይቤሎሙ፡- 'ዘአሕየወኒ፡ ውእቱ ይቤለኒ፡- <ፁር ዐራተከ! ወሑር!> እርሱም፡- 'ያዳነኝ እርሱ፡ <አልጋህን ተሸክመህ ኺድ!> አለኝ፤' ብሎ መለሰላቸው። ...ወእምዝ ረከቦ፡ እግዚእ ኢየሱስ፡ ለውእቱ፡ ዘሓይወ፡ እንዘ ይሜህር በምኲራብ። ወይቤሎ፡- 'ናሁኬ፡ ሓየውከ፤ ዑቅ! ኢተአብስ ዳግመ፡ ከመ ዘየአኪ እምዝ፡ ኢይርከብከ።'"

ማለትም፡ “የእግዚአብሔር መልአክ፡ ወደመጠመቂያው ወርዶ፡ ውኃውን በሚያናውጠው ጊዜ፡ ከውኃው መታወክ በኋላ፡ መጀመሪያ ገብቶ የሚጠመቀው በሽተኛ፡ ካለበት ደዌ ኹሉ ስለሚፈወስ፡ በኢየሩሳሌም በምትገኘው።” በዚያች ኩሬ ዳር፡ “ዕውሮች፣ አንካሶች፣ ልምሾዎች፣ ሰውነታቸው የሰለለ፣ የደረቀና ያበጠ፡ ብዙ ድውያን ተኝተው፡ ይጠባበቁ ነበር።

“ጌታችን ኢየሱስም፡ ያ ሰው፡ ከአልጋው ተጣብቆ አየና፡ በደዌ ታሥሮ፡ ብዙ ዘመን እንደቆየ አውቆ፡ 'ልትድን ትወድዳለህ?' አለው። በሽተኛውም፡ 'አዎን፣ ጌታ ሆይ! ግን፡ ውኃው በተናወጠ ጊዜ፡ ወደመጠመቂያው የሚያወርደኝ ሰው የለኝም፤ እኔ በምመጣበት ጊዜም፡ ሌላው ቀድሞኝ ይወርዳል፤' አለው። ጌታችን ኢየሱስም፡ 'ተነሥና፡ አልጋህን ተሸክመህ ኺድ!' አለው። ያን ጊዜም፡ ያ ሰው ድኖ፡ አልጋውን ተሸክሞ ኼደ። ያችም ቀን፡ ሰንበት ነበረች። አይሁድም፡ የዳነውን ሰው፡ 'ዛሬ ሰንበት ነው፤ አልጋህን ልትሸክም አይገባህም!' አሉት። ...ከዚህ በኋላ፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ ያን፡ የዳነውን ሰው፡ በምኲራብ አገኘው፤ 'እነሆ፡ ድነሃል፤ ግን፡ ከዚህ የባሰ እንዳያገኝህ፡ ዳግመኛ እንዳትበድል ዕወቅ!' አለው።” በሚለው ቃል ይፈጸማል። (መዝ. ፮፥ ፪-፫። ዮሐ. ፭፥ ፩-፲፮።)

ምንባብ፡-

ሮሜ ምዕ. ፰፥ ቁ. ፩-፲፤
ያዕ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፲፫-፳፤
ሐዋ. ምዕ. ፲፥ ቁ. ፩-፲።

ምስባክ፡-

መዝ. ፮፥ ቁ. ፪-፫፤

ተሣሃልከኒ እግዚአ፡ እስመ ድውይ አነ፤
ወፈወስከኒ፡ እስመ ተሃውካ አዕዕምትየ፤
ነፍስየኒ ተሃውከት ፈድፋድ።

እኔ፡ ሕመምተኛ ነበርሁ፤ ይቅር አልኸኝ!
አጥንቶቼም ታውከው ነበር፤ ፈወስኸኝ!
ነፍሴ፡ እጅግ ተጨንቃ ነበር።

ወንጌል፡-

ዮሐ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፰።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤
በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ደብረ ዘይት።

ከመጋቢት ፳፭ እሁድ፡ እስከሚያዝያ ፩ ቀን ሰንበት፥ ፳፻፷ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ደብረ ዘይት”፡ በጾመ አርብዓ እኩሌታ፡ ከ“መፃኅዕ” ቀጥሎ ባለው እሁድ ላይ ይውላል፤ “ደብረ ዘይት”፡ የሚለው ስያሜ ለዚች፡ የሰንበት ዘለዓለማዊነት ለቀጠለባት ዕለተ እሁድና ተያይዞ ለሚገኘው ሳምንት የተሰጠው፡ ሓዋርያት፡ ስለዓለሙ ፍጻሜና ስለዳግም ምጽአቱ፡ ቀደም ብለው፡ ለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ላቀረቡት ጥያቄ፡ ምስጢራዊ መልሱን፡ ገላልጾ የነገራቸው፡ “ደብረ ዘይት” በተባለው፡ “የወይራ ዘይት አትክልት” በነበረበት ተራራ ላይ በመኾኑ ነው።

በዚች ዕለትና በሳምንቱ ውስጥ፡ ስለዓለሙ መጨረሻና ስለጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ዳግም ምጽአት፡ በቅዱሳት መጻሕፍት ከተጻፉት የእግዚአብሔር ቃላት፡ እየተጠቀሰ ይነገራል፤ ይሰበካል፤ ይዘመራል። ከእነዚህ መካከል፡ “እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ መጽአ፤ ወአምላክነሂ ኢያረምም፤ እሳት ይነድድ ቅድሜሁ።”

ማለትም፡ “እግዚአብሔር፡ በፊቱ፡ እሳት እየነደደ፡ በገሃድ መጣ፤ አምላካችን ዝም አይልም።” የሚለው፡ ከነቢያት፡ በአንዱ የተነገረውና የተፈጸመው ትንቢት ይገኛል።

ከዚህም ጋር፡ ቀደም ብሎ በተላለፈው በአንዱ መጽሐፋዊ መልእክታችን የምስጢረ ትንሣኤ ርእስ ሥር፡ የተሰጠው ሰፊ ሐተታ፡ ትዝ ይላችኋል። ያም፡ “ወእንዘ ይነብር ውስተ ደብረ ዘይት፡ ቀርቡ ኅቤሁ አርዳኢሁ፡ እንዘ ባሕቲቶሙ፤ ወይቤልዎ፡- 'ንግረነ፤ ማእዜ ይከውን ዝንቱ? ወምንት ተአምራሁ ለምጽአትከ? ወለጎልቀተ ዓለም?' ወአውሥአ እግዚእ ኢየሱስ፡ ወይቤሎሙ፤” በሚል ቃል የሚጀምረው ነው።

የዚህም ትርጉም፡ “በደብረ ዘይት ተቀምጦ ሣለ፡ ደቀ መዛሙርቱ፡ ለብቻቸው፡ ወደእርሱ ቀረቡና እንዲህ አሉት፡- 'ንግረን! ይህ፡ መቼ ይኾናል? የመምጣትህና የዓለሙ ፍጻሜሰ፡ ምልክቱ፡ ምንድር ነው?' ጌታችን ኢየሱስም መልሶ፡ እንዲህ አላቸው፡- “ትግሁ እንከ! እስመ ኢትአምሩ፡ በአይ ሰዓት ይመጽእ እግዚእክሙ።” ማለትም፡ “እንግዲህ፡ ጌታችሁ፡ በምን ሰዓት እንደሚመጣ አታውቁምና፡ ትዝ!” ሲል በፈጸመው ሕያው ቃሉ የሚጠቃለለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዝርዝር የነገራቸው፡ የኹለተኛው አመጣጡና የዓለሙ መጨረሻ ነገር፡ ዓቢይ ርእስ ኾኖ ይተረጎማል። (መዝ. ፵፱፥ ፪-፫። ማቴ. ፳፬፥ ፩-፵፬።)

- ምንባብ፡- ፩ኛ ተሰ. ምዕ. ፭፥ ቁ. ፩-፲፩፤
፪ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፫፥ ቁ. ፩-፲፭፤
ሐዋ. ምዕ. ፩፥ ቁ. ፯-፲፬።
- ምስባክ፡- መዝ. ፯፥ ቁ. ፪-፫፤
- እግዚአብሔርሰ፡ ገሃደ መጽአ፤
ወአምላክነሂ፡ ኢያረምም፤
እሳት ይነድድ፡ ቅድሜሁ።።
ወንጌል፡- ማቴ. ምዕ. ፳፬፥ ቁ. ፩-፵፬።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን ፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ገብር ኄር።

ከሚያዝያ ፪ እሁድ፡ እስከ፳ ቀን ሰንበት፥ ፳፻፳ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ደብረ ዘይት” ቀጥሎ ያለው እሁድና የተያያዘው ሳምንት፡ “ገብር ኄር” ይባላል።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ ስለዳግም ምጽአቱና ስለዓለሙ መጨረሻ፡ ለደቀ መዛሙርቱ፡ ማብራሪያውን ትምህርት ከሰጣቸው በኋላ፡ በዚያን ጊዜ የሚደርሰው ኹኔታ፡ ምን እንደሚመስል፡ ለወንዶችም፥ ለሴቶችም፡ በቀላሉ ሊገባቸው በሚችል ቃል፡ መልእክቱን፡ በምሳሌዎች አጉልቶ ገልጻቸው እንደነበር፡ በየጊዜው ከተነገረውና ከተጻፈው የምሥጢረ ትንሣኤ መልእክታችን ተረድታችኋል። ጌታ፡ በእነዚያ ምሳሌዎቹ ውስጥ፡ ያ፡ ከባለገንዘቡ የተቀበላትን አንዲት መክሊት፡ ምንም ሳይሠራባት በመቅረቱ፡ “አንተ ሃኬተኛ ክፉ ባርያ!” ተብሎ የተዘለፈው አገልጋይ፡ ተፈርዶበት፡ ወደሥቃይ እንደተጣለ ተናግሯል።

በቅንነታቸውና በትጋታቸው፥ በታማኝነታቸውም፡ ብቁ የኾኑ፥ ለሌሎችም መልካም አርአያ ኾነው የተገኙ፡ ኹለት እና አምስት መክሊቶችን፡ ከባለገንዘቡ የተረከቡ ኹለት አገልጋዮች መኖራቸውንም አስቀድሞ አውስቷል። ለእነርሱም፡ ለእያንዳንዳቸው፡ ከባለገንዘቡ ጌታ የተዋለላቸው፡ “ወይቤሎ እግዚአብሔር፡ 'አ ገብር ኄር፥ ወምእመን! ዘበውኑድ፡ ምእመን ኮንከ! ዲበ ብዙኅ እሠይመከ! ባእ ውስተ ፍሥሐሁ ለእግዚአከ!"

ማለትም፡ “ጌታውም፡ 'አንተ፡ የታመንህ፥ ደግ አገልጋይ! በጥቂት የታመንህ ስለኾንህ፡ በብዙ እሾምሃለሁ፤ ወደጌታህ ደስታ ግባ! አለው።” የሚለው የሙገሳ በረከት ስለኾነ፡ ዕለተ እሁዱና ሳምንቱ፡ “ገብር ኄር” ተብሏል።

በዳግም ምጽአቱና በዓለሙ ፍጻሜ ጊዜ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት፡ እንዲገቡባትና እንዲወርሷት፡ ለሚያምኑባት ሳይቀር፡ ራሷን፡ ስለምታቀርብበትና የመጨረሻውን ዕድል ስለምትሰጥበት ኹኔታ፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠውን ምሳሌ፡ በቅድሚያ፡ ለሴቶቹ የሚኾነው ነበር፤ እርሱም፡ “አሜሃ፡ ትመስል መንግሥተ ሰማያት፡ ዐሥሮን ደናግለ፥ እለ ነሥአ መኃትዊሆን፤ ወወፅአ ውስተ ቀበላ መርዓዊ፤ ውጎምስ እምውስቴቶን አብዳት እማንቱ፤ ውጎምስ ጠባባት።”

ማለትም፡ “ያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ መብራታቸውን ይዘው፡ ሙሽራን ለመቀበል፡ የወጡ፡ ዐሥሮን ደናግል፡ ትመስላለች፤ ከእነርሱም ውስጥ፡ አምስቱ፡ ሰነፎች፥ አምስቱ፡ ልባሞች ናቸው።” በሚል ቃል ይጀምራል።

ሰነፎቹ ደናግል፡ እንደልባሞቹ ደናግል፡ ከመብራታቸው ጋር፡ በማሰርቻቸው፡ ዘይት ባለመያዛቸውና ላለቀባቸው ዘይት መተኪያውን ሊገዙ በመኼዳቸው፡ ዘግይቶ፡ በእኩለ ሌሊት የመጣውን ሙሽራ፡ መብራታቸውን አብርተው ለመቀበል ስላልቻሉ፡ የሠርጉ ቤት ደጃፍ፡ በእነርሱ ላይ ተዘግቶባቸው፡ በውጭ ሲቀሩ፡ ልባሞቹ ግን ሊገቡ መቻላቸውን፡ ምሳሌው፡ እንዲህ በሚል፡ ብርቱ የማስጠንቀቂያ ቃል ይደመድማል፡- “እንዲሁ፡ እናንተ ደግሞ፡ በመጨረሻው የፍርድ ሰዓት፡ ይህን የመሰለው ጽዋ እንዳይደርስባችሁ፡ “ትግሁኬ፡ እስመ ኢተአምሩ፡ ዕለታ፡ ወሰዳታ፡ እንተ ባቲ ይመጽእ ወልደ እንለ እመሕያው!”

ማለትም፡ “እንግዲህ፡ የሰው ልጅ የሚመጣበትን ዕለቷንና ሰዓቷን አታውቁምና፡ ነቅታችሁ፡ ተግታችሁ ጠብቁ!”

ለወንዶቹ የሚኾነውንም ምሳሌ፡ እንዲህ ሲል፡ በማከታተል አቅርቦታል፡- “እስመ ከመ ብእሲ፡ ዘይነግድ፡ ወጸውዐ አግብርቲሁ፤ ወወሀቦሙ ንዋዮ ይትገባሩ ቦቱ፤ ቦ፡ ለዘወሀቦ፡ ጎምስተ መክሊተ፤ ወቦ፡ ለዘክልኤ፤ ወቦ፡ ለዘአሐደ፤ ወለለአሐዱ እምኔሆሙ፡ በአምጣነ ይክሉ ወሀቦሙ፤ ወነገደ በጊዜሃ፡ ...ወእምድጎረ ብዙጎ መዋዕል፡ አተወ እግዚአሙ፡ ለእልኩ አግብርት፤ ወተሐሰበ ምስሌሆሙ፤”

ማለትም፡ በዚያን ጊዜ፡ መንግሥተ ሰማያት፡ “ብላቴኖቹን (አገልጋዮቹን) ጠርቶ፡ ያተርፉበት ዘንድ፡ ገንዘቡን፡ ከእነርሱ፡ ለእያንዳንዳቸው፡ በሚችሉት መጠን፡ ለአንዱ፡ አምስት መክሊት፡ ለአንዱ፡ ኹለት፡ ለአንዱ፡ አንድ ሰጥቶ፡ ወዲያው፡ ወደመንገድ እንደኼደው ሰው ነው፤” ሲል ይጀምራል፤

አያይዞም፡ “...ከብዙ ዘመን በኋላ፡ የእነዚያ አገልጋዮች ጌታ፡ ከኼደበት ተመልሶ፡ ተሳሰባቸው፡” ይልና፡ ኹለት እና አምስት መክሊት የተቀበሉት አገልጋዮች፡ እያንዳንዳቸው፡ ዕጥፍ ዕጥፍ አትርፈው፡ ለባለገንዘቡ ጌታቸው በማስረከባቸው፡ በምርቃት ተሞግሰውና በክብር ተኹመው፡ በማዕርግ ተሸልመውና ባለሚልነትን አግኝተው፡ ወደዘለዓለማዊው የደስታ ሕይወት ሲገቡ፡ ያ፡ “አንዲት መክሊትን የተቀበለው፡” አገልጋይ ግን፡ ከጌታው ፊት ቀርቦ፡- “እግዚአ! አአምረከ፡ ከመ ድሩክ ብእሲ አንተ፡ ...ወፈሪህየ ሐርኩ፤ ወጎባእኩ መክሊተክ ውስተ ምድር፡ ናሁ እንከ መክሊተክ!”

"ወአውሥኦ እግዚአ፤ ...ወይቤሎሙ፡ ለእለ ይቀውሙ ህየ፡-'ንሥኡ እምጎቤሁ፡ ዘንተ መክሊተ፤ ወሀብዎ፡ ለዘቦቱ፡ ዐሠርቱ መክሊት! ...ወለገብርሰ፡ እኩይ፡ ወሀካይ፡ አውጽእዎ ውስተ ጸናፌ ጽልመት፡ ጎበ ሀሎ፡ ብካይ፡ ወሓቅየ ስነን።”

ማለትም፡ “ስለፈራሁህ፡ መሬት ቆፍሬ፡ ወርቅህን፡ በምድር ውስጥ ቀበርሁ፤ እንግዲህም፡ እነሆ ገንዘብህ!” አለው፡፡

“ጌታውም መልሶ፡ ...ከዚያ ላሉት አገልጋዮቹ፡ 'ይህን መክሊት፡ ከእርሱ ተቀብላችሁ፡ ዓሥር መክሊት ላለው ስጡት! ...ክፉውን ሀኬተኛ ባርያ ግን፡ ወደውጭ አውጥታችሁ፡ ልቅሶና ጥርስ ማፋጨት በአለበት፡ በጨለማ ወህኒ ቤት አግዙት!' አላቸው፡፡” በሚለው አስፈሪ የኩነኔ ቃል ይደመድማል፡፡

በሴቶቹ ምሳሌ ውስጥ፡ በሙሽራ የተመሰለው፥ በወንዶቹም ምሳሌ ውስጥ፡ “ባለገንዘቡ ጌታ” የተባለው፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲኾን፡ በዓሥሩ ልባሞችና ሰነፎች ደናግል፥ እንዲሁም፡ በታማኞቹ ደጋግ አገልጋዮችና በሃኬተኛው ክፉ ባርያ የተመሰለው፡ እኛ፡ ወንዶቹና ሴቶቹ፡ ማለትም፡ እናንተና እኛ መኾናችን፡ ለማንም ግልጽ ነው።

እያንዳንዳችን፡ በየትኛው ወገን ተመድበን እንዳለን እንናገር ዘንድ፡ በእየራሳችን፡ ለእያንዳንዳችን ለሚቀርብልን ጥያቄ፡ እያንዳንዳችን፡ ለእየራሳችን የምንሰጠው፡ ፈጣሪያችንና እየራሳችን የምናውቀው፡ የእየራሳችን መልስ፡ ምን፥ ወይም፡ የትኛው ዓይነት እንደኾነ፡ በትክክልና በእርግጠኛነት ለይተን መግለጽ የምንችለውም፡ እግዚአብሔርና እያንዳንዳችን ብቻ ነን።

በዚች የ“ገብር ኄር” ዕለተ እሑድ፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሱ ከሚነበቡትና ከሚስሰሙት፥ ከሚሰበኩትና ከሚዘመሩት የእግዚአብሔር ቃላት መካከል፡ “አፉሁ ለጸድቅ፡ ይትሜሃር ጥበብ፤ ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፤ ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።”

ማለትም፡ “የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤ አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤ የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው።” የሚለው፡ የነቢዩ የምስባክ ጥቅስ ይገኛል። (መዝ. ፴፮፥ ፴-፴፩። ማቴ. ፳፭፥ ፩-፴፮።)

ምንባብ፡-

፪ኛ ጢሞ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፩-፯፤
ያዕ. ምዕ. ፪፥ ቁ. ፲፬-፳፮፤
ሐዋ. ምዕ. ፱፥ ቁ. ፲-፳፪።

ምስባክ፡-

መዝ. ፴፮፥ ቁ. ፴-፴፩፤

አፉሁ ለጸድቅ፡ ይትሜሃር ጥበብ፤
ወልሳኑ፡ ይነብብ ጽድቅ፤
ወሕገ አምላኩ፡ ውስተ ልቡ።

የእውነተኛ ሰው አፍ፡ ጥበብን ያስተምራል፤
አንደበቱም፡ እውነትን ይናገራል፤
የአምላኩ ሕግ፡ በልቡ ውስጥ ነው ።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፳፭፥ ቁ. ፩-፴፮።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ኒቆዲሞስ።

ከሚያዝያ ፱ እሁድ፡ እስከ፲፮ ቀን ሰንበት፥ ፳፻፷ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

“ኒቆዲሞስ”፡ በጾመ አርብዓ፡ ከ“ገብር ኔር” ቀጥሎ ሳለው እሁድና ለተያያዘው ሳምንት፡ የተሰጠ ስያሜ ነው።

"ወውእቱ መጽአ፡ ጎበ እግዚእ ኢየሱስ፡ ቀዲሙ ሌሊተ። ወይቤሎ፡- 'ረቢ! ነአምር፡ ከመ እምጎበ እግዚአብሔ መጻእከ፡ ከመ ትኩን መምህረ፤ እስመ አልቦ ዘይክል፡ ይግበር፡ ዘንተ ተአምረ፡ ዘአንተ ትገብር፡ ዘእንበለ እግዚአብሔር ምስሌሁ።"

ማለትም፡ "“በሌሊት፡ ወደጌታችን ኢየሱስ መጥቶ፡ 'መምህር ሆይ! እግዚአብሔር፡ ከእርሱ ጋር ከኾነ በቀር፡ አንተ የምታደርጋቸውን፡ እነዚህን ምልክቶች ሊያደርግ የሚችል የለምና፡ መምህር ኾነህ፡ ከእግዚአብሔር ዘንድ እንደመጣህ እናውቃለን።" ብሎ የመሰከረውን፥ ከፈሪሳውያን ወገን፡ የአይሁድ አለቃና መምህር፥ የሸንጋቸውም አባል የኾነውን፥ “ኒቆዲሞስ” የተባለውን ሰው ለማዘከር፡ ይህችን የሰንበት ዘለዓለማዊነት የቀጠለባት ዕለተ እሁድ፡ ከሰሞኗ ጋር፡ በዚህ ጻድቅ ስም እንድትታወቅ ኾናለች።

በእርሷም፡ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፡ በዚህ፡ በኒቆዲሞስ፡ የምስክርነት ቃል መነሻነት፡ ማናቸውም ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ ከሥጋዊው ልደቱ በላይ፡ በይበልጥ፡ ከእግዚአብሔር፡ እንደገና በመወለድ፡ መንፈሳዊ ልደት እንደሚያስፈልገው የገለጸበትንና ለሰው ልጆች፡ ታላቅ ድኅነት የተገኘበትን ፡ መለኮታዊ ዕውቀት፡ በሰፊው ዘርዘር ያስረዳበት፡ የምሥጢረ ጥምቀት ነገር፡ ከቅዱሳት መጻሕፍት እየተጠቀሰና እየተተረጎመ፡ ይነገርባታል፤ ይሰማባታል፤ ይሰበክባታል፤ ይዘመርባታል።

ከእነዚህ የቅዱሳት መጻሕፍት ምንባቦች መካከል፡ ከዚህ የሚከተሉት ይገኛሉ፡- አይሁዳዊና እርሱን የመሰለው ሰው፡ ወደእግዚአብሔር መንግሥት ለመግባት፡ ገና በማሕፀን ሲፀነስ፡ ከነፍሱና ከሥጋው አካላትና ባሕርያት ጋር፡ በመንፈሳዊ አካሉና ባሕርዩ ጭምር፡ በተፈጥሮ፡ ከእግዚአብሔር የተቀበለውን፡ የመጀመሪያ ልጅነት፡ ከሥጋ ልደቱ በኋላ፡ በአምልኮ ባዕድና በሌሎች፡ ስርየት በሌላቸው ኃጢአቶች ምክንያት ያሳደፈው ከኾነ፡ እንደገና፡ ከእግዚአብሔር፡ በመንፈስ መወለድ የሚያስፈልገው መኾኑን፡ ጌታችን ኢየሱስ መሲሕ፡ ለኒቆዲሞስ፡ ምሥጢሩን፡ በተፈጥሮ ምሳሌዎች ማስረጃነት እያብራራ ገልጸለት እንደነበረ፡ ቀደም ካለው የምሥጢረ ጥምቀት መጽሓፋዊ መልእክታችን ተረድታችሁታል።

ኒቆዲሞስ፡ ከጌታችን ኢየሱስ መሲሕ ጋር በሚነጋገርበት ጊዜ፡ በጥምቀት ስለሚገኘው ኹለተኛ ልደት፡ ምሥጢሩ ገብቶት ሊቀበለው ስላዳገተው፡ “እጭ ይትከሃል፡ ዝንቱ ይኩን?” ማለትም፡ “ይህ ሊኾን፡ እንደምን ይቻላል?” እያለ፡ መላልሶ መጠየቁን ታስታውሳላችሁ።

ለዚህ ተደጋጋሚ ጥያቄው፡ ጌታችን ኢየሱስ መሲሕ የሰጠው ምላሽ፤ አክሎ ያስተማረውም፡ የአዲስ ኪዳን የምሥራች ቃል፡ እንዲህ የሚል ነበረ፡- "ወሶበ እንዘ ዘበምድር እነግረክሙ፡ ኢተአምኑኒ፡ እፎ እንከ፡ ተአምኑኒ፡ እመ ነገርኩክሙ ዘበሰማያት? ወአልቦ ዘዐርገ ውስተ ሰማይ፡ ዘእንበለ ዘወረደ እምሰማይ፡ ወልደ ዕገለ እመሕያው፡ ዘውእቱ ይነብር ውስተ ሰማይ።"

"ወበከመ ሙሴ ሰቀሎ ለአርዌ ምድር በገዳም፡ ከማሁ፡ ሀለዎ ለወልደ ዕገለ እመሕያው፡ ይሰቀል። ከመ ኩሉ፡ ዘየአምን ቦቱ፡ ኢይትሓጎል፤ አላ፡ የሓዩ ለዓለም። እስመ ከመዝ አፍቀሮ እግዚአብሔር ለዓለም፡ እስከ ወልደ ዋሕደ፡ መጠወ፤ ወወሀበ ቤዛ፡ ለኩሉ፤ ከመ ኩሉ፡ ዘየአምን ቦቱ፡ ኢይትሓጎል፤ አላ፡ ይረከብ፡ ሕይወተ ዘለዓለም።"

"እስመ ኢፈነዎ እግዚአብሔር ለወልዱ ውስተ ዓለም፡ ከመ ይኩንኖ ለዓለም፡ ዘእንበለ ከመ ያሕይዎ ለዓለም በእንቲአሁ። ዘየአምን ቦቱ፡ ኢይትኮነን፤ ወዘሰ፡ ኢየአምን ቦቱ፡ ወድአ ተኩነን፤ እስመ ኢአምነ በስመ ወልደ እግዚአብሔር ዋሕድ።"

"ወዝ ውእቱ፡ ኩነኔሁ፡- እስመ ብርሃን፡ መጽአ ውስተ ዓለም። ወአብደረ ሰብእ፡ ጽልመተ፡ እምብርሃን፤ እስመ እኩይ ምግባሩ። እስመ ኩሉ ዘእኩይ ምግባሩ፡ ይጸልእ ብርሃን፤ ወኢይመጽእ፡ ኀበ ብርሃን፡ ከመ ኢይትከሠቶ ምግባሩ፤ እስመ እኩይ ውእቱ። ወዘሰ፡ ጽድቀ ይገብር፡ ይመጽእ ኀበ ብርሃን፤ ከመ ያስተርኢ ምግባሩ፤ እስመ በእንተ እግዚአብሔር ይገብር።"

ማለትም፡ "በምድር ያለውን ስነግራችሁ፡ ካላመናችሁኝ፡ በሰማይ ያለውን ስነግራችሁ፡ እንደምን ታምኑኛላችሁ? በሰማይ ከሚኖረው፡ ከእርሱ፡ ከሰማይ ከወረደው፡ ከማርያም ልጅ በቀር፡ ወደሰማይ የወጣ የለም።"

"ሙሴ፡ በምድረ በዳ፡ እባቡን እንደሰቀለው፡ የማርያም ልጅም እንዲሁ፡ ያመነበት ኹሉ፡ ለዘለዓለም፡ ሕያው ኾኖ እንዲኖር እንጂ እንዳይጠፋ፡ ይሰቀል ዘንድ አለው። እግዚአብሔር፡ እርሱን ያመነበትን ኹሉ እንዳይጠፋ፡ የዘለዓለም ሕይወትንም እንዲያገኝ፡ አንድ ልጁን፡ ቤዛ አድርጎ እስኪሰጥ ድረስ፡ ዓለሙን፡ እንዲሁ ወድዶታል።"

"እግዚአብሔር፡ በእርሱ፡ ዓለሙን ሊያድነው ነው እንጂ፡ ዓለሙን ሊፈርድበት፡ ልጁን ወደዚህ ዓለም አልላከውምና፤ በእርሱ ያመነ፡ አይፈረድበትም፤ በእርሱ ያላመነ ግን፡ በአንድ በእግዚአብሔር ልጅ ስም ስላላመነ፡ አኹን ፈጽሞ ተፈርዶበታል።"

"ብርሃን፡ ወደዓለም መጥቷል፤ ሰውም፡ ሥራው ክፉ ስለኾነ፡ ከብርሃን ይልቅ፡ ጨለማን ወድዷልና፡ ፍርዱ ይህ ነው። ሥራው ክፉ የኾነ ኹሉ፡ ብርሃንን ይጠላል፤ ሥራው ክፉ ስለኾነም፡ እንዳይገለጥ፡ ወደብርሃን አይመጣም፤ እውነትን የሚሠራ ግን፡ ስለእግዚአብሔር ብሎ ይሠራልና፡ ሥራው ይገለጥ ዘንድ፡ ወደብርሃን ይመጣል።"

በዚህ ዕለት እሑድና ሰሞን ከሚደመጠው ከዚህ፡ ከአዲስ ኪዳን ምንባብ ጋር፡ ከነቢያቱ ቃል፡ “ሐወጽከኒ ሌሊተ፤ ወፈተንኮ ለልብዩ፤ አመክርከኒ፤ ወኢተረክበ ዓመፃ በላዕሌዩ፤ ከመ ኢይንብብ አፉዩ፡ ግብረ እንላ እመሕያው።” ማለትም፡ “በሌሊት ጌብኘኸኝ፤ ልቦናዬንም፡ መረመርህ፤ በመከራም፡ ፈተንኸኝ፤ ዓመፅን ግን፡ አላገኘህብኝም፤ አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ እንዳይናገር፡ ፈቃዴ ነው።” የሚለው፡ የብሉይ ኪዳን፡ የምስባክ መዝሙር አብር፡ ተጠቅሶ ይዘመራል። (መዝ. 112፥ 1-5። ዮሐ. 1፥ 5-8።)

ምንባብ፡- ቁላ. ምዕ. 8፥ ቁ. 5-18፤
 8ኛ. ዮሐ. ምዕ. 5፥ ቁ. 5-18፤
 ሓዋ. ምዕ. 8፥ ቁ. 88-90።

ምስባክ፡- መዝ. 112፥ ቁ. 1-5፤

ሐወጽከኒ ሌሊተ፡ ወፈተንኮ ለልብዩ፤ በሌሊት ጌብኘኸኝ፥ ልቤንም መረመርህ፤
 አመክርከኒ ወኢተረክብ፡ ዓመፃ በላዕሌዩ፤ በመከራ ፈተንኸኝ፥ ዓመፅንም አላገኘህብኝም፤
 ከመ ኢይንብብ አፉዩ፡ ግብረ እንላመሕያው። አንደበቴ፡ የሰውን ሥራ አይናገርም።

ወንጌል፡- ዮሐ. ምዕ. 1፥ ቁ. 5-8።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፡
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

ሆሣዕና።

ከሚያዝያ 12 እሑድ፡ እስከሚያዝያ 22 ቀን ሰንበት፥ 22፻ ዓ. ም. ያለው ሳምንት።

በጾመ አርብዓ፡ ከ“ኒቆዲሞስ” ቀጥሎ፥ ከ“ትንሣኤ” በፊት ያለውና ከ“ሕማማት” ሰኞ ጋር የተያያዘው እሑድ፡ “ሆሣዕና” ተብሎ ተሠይሟል።

በዚህ ዕለት፡ ጌታችን ኢየሱስ፡ ትንቢት ተነግሮለት፥ ሱባኤም ተቆጥሮለት፡ ወደዚህ ዓለም፡ በሰውነት የመጣው መሲሕ፡ እርሱ መኾኑ፡ በይፋ ተረጋግጦታል። ይኸውም፡ ጌታ፡ በደቀ መዛሙርቱና በሕዝቡ፥ በሕፃናቱ አንደበት ሳይቀር፡ “ሆሣዕና በአርያም!” እየተባለ፡ በአህያ ላይ ተቀምጦ፡ በታላቅ አጀብ፡ ወደኢየሩሳሌም ከተማ በገባበት ትዕይንት የታየውና የኾነው ድንቅ ነገር ነው።

ጌታችን ኢየሱስ መሲሕ፡ በዚያ ትዕይንት ሕዝብ፡ ለውድድር አሸናፊዎችና ለዘመኑ ድል አድራጊዎች የሚቀርበው የዘንባባ ዝንጣፊ ተይዞ እየተውለበለበለትና ተበትኖ እየተነጠፈለት፡ “በልዋ ለወለተ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ፡ ጻድቅ፥ ወየዋህ፡ ይመጽእ ኅቤኪ፡ እንዘ ይጼዐን ዲበ እድግት፥ ወዲበ ዕዋላ!” ማለትም፡ “የጽዮን ልጅ፡ 'እነሆ፥ ጻድቅና የዋህ ንጉሥሽ፡ በአህያዪቱና በውርንጫዋ ላይ ተቀምጦ፡ ወደአንቺ ይመጣል!' በሏት።” የሚለውም የነቢያት ቃል፡ በእርሱ መፈጸሙን በማሳየት፡ በሠረገላ ሳይኾን፡ በአህያና በውርንጭላዋ ላይ ተቀምጦ፡ ወደኢየሩሳሌም የገባው፡ በዚህ ዕለት መኾኑ ይዘከራል።

የ“ሆሣዕና” በዓል፡ በተለይ፡ ለእኛ ለኢትዮጵያ ልጆች፡ የጠለቀና የመጠቀ፥ የረቀቀና የገዘፈ፡ አማናዊ ትርጉምና ሕይወታዊ መልእክት አለው፤ ይኸውም፡ በዚያች ዕለት ሆሣዕናና ከዚያች ቀን ጀምሮ፡ እኛ፡ ለጌታችን ኢየሱስ መሲሕ ያደረግነውንና አኹንም እያደረግን ያለነው ሆሣዕናዊ አቀባበል፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ የ“እውነት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬ፡ በዚያው የቀጠለ ሲኾን፥ በአይሁድ ዘንድ የነበረውና ያለው፥ አኹንም፡ በክርስቲያኑ ዓለም ዘንድ ሳይቀር የሚደረገው አቀባበል ግን፡ በ“ሐሰት መንፈስ” ኾኖ፡ እስከዛሬ፡ በዚያው የቀጠለ መኾኑ፡ ይኸው በግልጽ እየታየ በመረጋገጥ ላይ ይገኛል።

አዎን! አይሁድ፡ የዘመናችንን ክርስቲያኑን ዓለም ጭምር ይዘው፡ በካህናትና በሕዝብ አለቆቻቸው ምክር፡ በዚያች የ“ሆሣዕና” ቀንና ከእርሷ በኋላ፡ እስከትንሣኤው ሌሊት ባለው፡ መላው ሳምንትና እስከዛሬ በእርሱ ላይ፡ ያለማቋረጥ የቀጠሉት፡ የጥላቻና የጭካኔ ግብራቸው፡ እያጋለጣቸው እንደሚገኝ፡ ይኸው በገሃድ ይታያል።

የኢትዮጵያ ልጆች ግን፡ ያ፡ ስለእርሱ፡ በነቢያቱ የተነገረውና በብሉያቱ የተጻፈው ቃል ኹሉ፡ በዚያች ዕለትም ኾነ፡ ከዚያ በፊት፥ ከዚያም በኋላ፥ እስከዛሬና ወደፊትም፥ ለዘለዓለምም፡ ለእርሱ፡ ለኢየሱስ ክርስቶስ ደርሶ፥ በእርሱ የተፈጸመ መኾኑን አምነው፡ ይኸው፡ በእርሱ ንጉሥነትና በቅድስት እናቱ ድንግል ማርያም ንግሥትነት በምትመራው፡ በኢትዮጵያ፡ የእግዚአብሔር መንግሥት ሥር እየተዳደሩ ይኖራሉ። ይህም፡ እኒሁ የቅዱስ ኪዳኗ ኢትዮጵያ ልጆች፡ በየዓመቱ፡ በዕለት ሆሣዕና፡ ስለበዓሉ ከሚያካክዱት፡ ከሃይማኖታዊውና ከምግባራዊው፥ ከጸሎቱና ከማኅሌቱ፥ ከቤተሰባዊውና ከማኅበራዊው ሥርዓት ጋር፡ “ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኅብ እግዚአብሔር” እና “ሞዓ አንበሳ ዘእምነገደ ይሁዳ” የሚሉትን፡ የቅዱሳት መጻሕፍትን ቃላት፡ ብሔራዊና መንግሥታዊ ማኅተማቸው አድርገው፥ በሀገራዊውና በሕዝባዊው ሰንደቅ ዓላማቸውም ላይ አሥፍረው፡ እነሆ፡ በሕያውነት፡ ለዝንተ ዓለም፡ በይፋ ሲጠቀሙባቸው በመኖራቸው፡ ተረጋግጦ ታውቋል።

የሆሣዕናው በዓል፡ በኢትዮጵያ ልጆች ዘንድ የሚከበረው፡ በአይሁድ ዘንድ ተደርጎ በነበረው፡ በ“ሐሰት መንፈስ” እና “የሐሰት አባት በኾነው፡ በዲያብሎስ አምልኮ” ሳይኾን፡ እንዲህ፡ እግዚአብሔር በሚያየውና በሚወድደው፡ በ“እውነት መንፈስ” እና “ራሱ እውነት በኾነው፡ በወልደ አብ ወልደ ማርያም ኢየሱስ መሲሕ አምልኮ” ነው።

“ማኅትው ሰንበት ዘሆሳዕና” ወይም: “ሠርክ ሰንበት ዘሆሳዕና እሑድ” በምትባለው: በሆሳዕና በዓል ዋዜማ፣ ማለትም: በዕለተ ሰንበት: ካህናቱ: በሠርክ ሰዓት ላይ (ወደምሽቱ ግድም): በሚቆሙት ማኅሌት: የበዓሉን የሰብሐተ እግዚአብሔር ሥርዓተ ጸሎት: ይጀምራሉ። ያም ሥርዓተ ጸሎት: ኢትዮጵያዊው ካህን ማኅሌታይ: ቅዱስ ያሬድ: “በእምርት ዕለት በዓልን፤ ንፍት ቀርን: በጽዮን፤ ወስብኩ: በደብረ መቅደስየ: እስመ ይቤ: 'ዛቲ ዕለት: በዓለ እግዚአብሔር፤' ሆሳዕና በአርያም! ቡሩክ አንተ: ንጉሠ እስራኤል!”

ማለትም: “ተአምር በታየባት በበዓላችን ቀን: በጽዮን: ቀንደ መለከቱን ንፉ! በመቅደሴ ተራራም ላይ ስበኩ! 'ይህች ዕለት: የእግዚአብሔር በዓል ናት፤' ይላል። ሆሳዕና በአርያም! (እነርሱ 'አይደለህም!' ብለው፣ ክደውና ዓምፀው፣ ሰቅለው ቢገድሉህም) አንተ: የእሥራኤል ንጉሥ: ቡሩክ ነህ!” ሲል: በደረሰው የዝማሬ ቃልና በቃኘው ጥዑም ዜማ እየታጀበ ይቀጥላል።

ቅዱስ ያሬድ: በመንፈስ ቅዱስ ተመልቶ: ይህን የምስጋና በረከት የደረሰው: “እግዚአብሔርሰ: ንጉሥ ውእቱ እምቅድመ ዓለም!”፣ “ወወሀብኩሙ ሲሳዩሙ: ለሕዝበ ኢትዮጵያ!”፣ “ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ!”

ማለትም: “በንጉሥነቱ አምነው: በአምልኮ ለሚሰግዱለትና በእውነት ለሚዝቡለት፣ እርሱም: ምግባቸውን አትረፍርፎ ለሚሰጣቸው: ለኢትዮጵያና ለሕዝቧም: እግዚአብሔር: ዓለም ከመፈጠሩ በፊት አንሥቶ: ምን ጊዜም ንጉሳቸው ነው!” የሚለውን: የነቢዩን: የቅዱስ ዳዊት መዝሙር መሠረት አድርጎ: “ዛሬም: እውነተኞቹ እስራኤል ለኾንነው: ለእኛ: ለኢትዮጵያ ልጆች ንጉሳችን መኾንህን: በገሃድና በይፋ ታላውቅ ዘንድ: እንደነቢያቱ ቃል: እንዲህ ተገልጸህ መጣህ!” ለማለት መኾኑን እንድታስተውሉት ያስፈልጋል።

የሆሳዕና እሑድንም ሌሊት: “ወእንዘ ሰሙን: በዓለ ፋሲካ: ቀርቡ አርዳኢሁ: ለአምላክ ጽድቅ: ኅበ ደብረ ዘይት: ሙራደ ዐቀብ: ሀገረ እግዚአብሔር። ወተቀበልም: ሕዝብ ብዙኃን፣ አዕሩግ ወሕፃናት፤ ነሢአም: አዕጹቀ በቀልት፤ እንዘ ይብሉ: “ሆሳዕና በአርያም! ተጽዒኖ ዲበ ዕዋል፤ ቦአ ሀገረ ኢየሩሳሌም፣ በትፍሥሕት፣ ወበሐሄት፤ ይሁብሙ: ኃይለ፣ ወሥልጣን።”

ማለትም: “የእውነት አምላክ ኢየሱስ መሲሕ: የፋሲካ በዓል በሚከበርባት ሳምንት ዋዜማ: የእግዚአብሔር አገር ወደኾነችው: 'ደብረ ዘይት' ወደምትባለው: የወይራ ዛፍ ተራራ ቍልቍለት ላይ በደረሰ ጊዜ: ደቀ መዛሙርቱ: ወደእርሱ ቀረቡ፤ ብዙ ሕዝብ፣ ታላላቆችና ሕፃናትም ተቀበሉት፤ እነርሱም: የዘንባባ ዝንጣሬ ይዘውና 'ሆሳዕና በአርያም!' እያሉ: አጅቦውት: ኃይልንና ሥልጣንን የሚሰጣቸው እርሱ: በአህያ ውርገጫ ላይ ተቀምጦ: በታላቅ ደስታ: ወደኢየሩሳሌም ከተማ ገባ።” በሚለው ያሬዳዊ መዝሙር ቀጥለው: ማኅሌቱ: በፍጹም ተመስጦና አንቃዕድዎ (ፈጣሪን በማሰብ) ደምቆ ያድራል።

በነገህ: የቀርባን ሥርዓተ ቅዳሴ ከመጀመሩ በፊት: ማኅሌታውያኑ መዘምራን: “ሆሳዕና በአርያም! እየተባለ: በዕለተ ሆሳዕና: ወደኢየሩሳሌም የገባው: አማናዊው ኢየሱስ መሲሕ: ይህ ነው!” በማለት: መሥዋዕቱን: ከቤተ ልሔም ይዘው የሚመጡትን: ቀዳስያኑን ካህናት አጅቦው: ኹሉም: በአንድነት: በቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ አንጻር ይቆማሉ።

በመሪጌታው መሪነት፡ ማኅሌታውያኑ፡ “ሃሌ ሉያ! ሃሌ ሉያ! ባኡ ውስተ ሀገር! ወበዊአክሙ፡ ትረክቡ ዕዋለ አድግ እሁረ፤ ፍትሕዎ፥ ወአምጽእዎ ሊተ።” ደግሞም፡ “ሃሌ ሉያ! አልጺቆ ኢየሱስ ኢየሩሳሌም፡ ርእያ ለሀገር፤ ወይቤላ፡ 'ሶበ ተአምሪ ጽዮን! ነዋ ንጉሥኪ! በጽሓ ብርሃንኪ! ዮም ሰላምኪ! ተፈሥሒ በሕዝብኪ! ይትጎፈሩ ጸላእትኪ! ዮም ሰላምኪ! ሰላምኪ ዮም፥ ሰላምኪ!”

ማለትም፡ “ለህልውናህ፡ ጥንት፥ ፍጻሜ ለሌለህ፡ ለአንተ፡ ምስጋና ይገባሃል! ወደከተማ ግቡ! ስትገቡም፡ የታሠረ የአህያ ውርንጫ ታገኛላችሁ፤ ፈትታችሁም፡ አምጡልኝ፤”

“ጌታችን ኢየሱስ መሲሕ፡ ኢየሩሳሌም ሊደርስ ሲቃረብ፡ ከተማዬን አይቶ፡ 'ጽዮን ሆይ! አውቀሽ ብትቀበዬው፡ ንጉሥሽ፡ ይኸውልሽ! ብርሃንሽ፡ መጣልሽ! ሰላምሽ፡ ዛሬ ነው! በሕዝብሽ ደስ ይበልሽ! ጠላቶችሽ ይፈሩ! ሰላምሽ፡ ዛሬ ነው! አዎን! ዛሬ፡ የሰላምሽ ቀን ነው!” የሚለውን መዝሙር፡ እየተቀባበሉ ያዘማሉ።

ከዚህ በኋላ፡ የቤተ ክርስቲያኑ የምዕራብ ደጃፍ እንደተዘጋ፡ ከውጭ፡ ፍሬ ሰሞነኛው ዲያቆን፡ በመሶበ ወርቅ ያኖረውን፡ የመሥዋዕቱን ኅብስተ አኩቴት፡ በራሱ ላይ እንደተሸከመ፥ ሠራዒው ዲያቆንም፡ የቁርባኑን የወይን ጽዋ እንደያዘ፡ በመካከል ቆሞ፡ “አርጎጧ ጥጋት መኳንንት! አርጎጧ ጥጋት መኳንንት! አርጎጧ ጥጋት መኳንንት!”

ማለትም፡ “እናንት መኳንንት! ደጃፎችን ክፈቱ!” የሚለውን ቃል፡ ከመዝሙራቱ ጠቅሶ፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት ያሰማል።

ዋናው ቀዳሽ ካህንም፡ ከመቅደሱ ውስጥ ኾኖ፡ “መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት! መኑ ውእቱ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት!”

ማለትም፡ “ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ ማነው?” እያለ በመጠየቅ፡ ከዚያው፡ ከመዝሙራቱ የሚጠቀሰውን ቃል፡ በዕዝል ዜማ፡ ለ፪ ጊዜያት እያሰማ ይመልስለታል።

በ፫ኛው ጊዜ፡ ዲያቆኑ፡ በዚያው የዜማ ስልት፡ “እግዚአብሔር፡ አምላክ ኃያላን፡ ውእቱ፡ ዝንቱ፡ ንጉሠ ስብሐት!”

ማለትም፡ “ክብር ምስጋና የሚገባው፡ ይህ ንጉሥ፡ የኃያላን አምላክ፡ እግዚአብሔር ነው!” የሚለውን ቃል፡ ለ፫ ጊዜያት በማሰማት፡ ምላሹን ይሰጠዋል።

በመጨረሻ፡ ካህኑ፡ በልዩ የወረብ ዜማ፡ “ይባእ ንጉሠ ስብሐት! ይባእ አምላክ ምሕረት!” ማለትም፡ “የምስጋናው ንጉሥ፡ ይግባ! የምሕረቱ አምላክ፡ ይግባ!” እያለ፡ የቤተ ክርስቲያኑን ደጃፍ ይከፍተዋል። በዚህ ጊዜ፡ ቀዳስያኑም፥ መዘምራኑም፥ ካህናቱም፥ ሕዝቡም ኹሉ፡ የኢየሱስ መሲሕና የድንግል ማርያም ምሳሌ የኾነውን መሥዋዕቱንና ቀርባኑን እንዳጀቡ፡ በኅብረት፡ ይህንኑ ዝማሬ፡ እያሰሙ፡ ወደቤተ ክርስቲያኑ ውስጥ ይዘልቃሉ። ከመቅደሱ በር ሲደርሱም፡ ቀዳስያኑ፡ ወደቅድስተ ቅድሳቱ ይገባሉ፤ መዘምራኑም፡ ወደቅኔ ማኅሌታቸው ይመለሳሉ።

የሥርዓተ ቅዳሴው ጸሎት አልቆ፣ ወደፍሬ ቅዳሴው ከመግባታቸው በፊት፣ ለበዓሉ ከተመደቡት፣ ከአዲስ ኪዳን መልእክታት ምንባቦች በኋላና ከምሥራቹ (ከወንጌሉ) የዐዋጅ ቃል ንባብ አስቀድሞ፣ ከብሉይ ኪዳን መዝሙራት መካከል ተጠቅሶ የሚዘመረውን ምስባክ፣ “ቡሩክ ዘይመጽእ፣ በስመ እግዚአብሔር፤ ባረክናክሙ፣ እምቤተ እግዚአብሔር፤ እግዚአብሔር እግዚእ፣ አስተርአየ ለነ።”

ማለትም፡ “በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፣ ቡሩክ ነው፤ በእግዚአብሔር ቤት ኾነን፣ መረቅናችሁ፤ ጌታ እግዚአብሔር፣ ለእኛ ተገለጠ።” የሚለው ነው።

(መዝ. ሸ፫፣ ፯-፲፣ ፳፯፣ ፴፩፣ ፸፩፣ ፱፣ ፸፫፣ ፲፪-፲፬፣ ፻፲፯፣ ፳፯-፳፯፣ ማቴ. ፳፩፣ ፩-፲፯። ማር. ፲፩፣ ፩-፲፩። ሉቃ. ፲፱፣ ፳፰-፴፰። ዮሐ. ፲፪፣ ፲፪-፲፯።)

ምንባብ፡-

ዕብ. ምዕ. ፯፣ ቁ. ፩-፫፣
፩ኛ. ጴጥ. ምዕ. ፪፣ ቁ. ፩-፲፣
ሐዋ. ምዕ. ፳፰፣ ቁ. ፳፫-፴፩።

ምስባክ፡-

መዝ. ፻፲፯፣ ቁ. ፳፯-፳፯፤

ቡሩክ ዘይመጽእ፣ በስመ እግዚአብሔር፤
ባረክናክሙ፣ እምቤተ እግዚአብሔር፤
እግዚአብሔር እግዚእ፣ አስተርአየ ለነ።

በእግዚአብሔር ስም የሚመጣ፣ ቡሩክ ነው፤
ከእግዚአብሔር ቤት መረቅናችሁ፤
ጌታ እግዚአብሔር፣ ለእኛ ተገለጠ።

ወንጌል፡-

ማቴ. ምዕ. ፳፩፣ ቁ. ፩-፲፯።

የሳምንቱ ተጨማሪ ምንባብ፤

በዚህ ክፍል የተጠቀሱትንና በቀን መቀጠሪያው ላይ የተመለከቱትን፣
የምንባቦችና የምስባክ ምዕራፎች በሙሉ።

+ + +